

GÖTEBORGS
REGIONEN

Strategi för Hållbar urban utveckling i Göteborgsregionen

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Göteborgsregionen 2023
Miljö och samhällsbyggnad
Box 5073, 402 22 Göteborg
gr@goteborgsregionen.se
www.goteborgsregionen.se

Strategin har tagits fram av Göteborgsregionen (GR) i samarbete med Business Region i Göteborg (BRG) samt Göteborgs Stad med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och det nationella regionalfondsprogrammet Hållbar Urban Utveckling.

Innehåll

Strategi för Hållbar urban utveckling i Göteborgsregionen	1
Inledning	5
Bakgrund	5
Nuläget i Göteborgsregionen	7
Befintliga styrdokument och överenskommelser.....	7
Utmaningar i Göteborgsregionen	8
Omställningstakt	8
Styrning och ledning (governance)	9
Kapacitet och uppskalningsförmåga	10
Samhällsfunktioner för grön omställning	10
Möjligheter och tillgångar	11
Insatser för en hållbar urban utveckling i Göteborgsregionen	14
Mål 1.1: Stärk forskning och innovation	16
Insats 1.1.1 Bygga upp regional omställningskapacitet	16
Mål 1.2: Säkra nyttan av digitalisering	20
Insats 1.2.1 Utveckla strukturer för gemensam delning av data och kunskapsunderlag	20
Insats 1.2.2 Bygga digital verktygslåda för att öka medborgarnas deltagande i omställningen	21
Mål 1.3: Stärka små och medelstora företags tillväxt och konkurrenskraft.....	24
Insats 1.3.1 Stärka näringslivets övergång till nya och hållbara affärsmodeller	24
Insats 1.3.2 Skapa strukturer för att gynna näringslivsaktörer med hållbarhet i fokus	25
Mål 2.1: Främja energieffektivitet.....	29
Insats 2.1.1. Främja hållbar regional energiförsörjning.....	29
Insats 2.1.2. Skapa infrastruktur för kunskapsdelning och uppskalning av energieffektiviseringsåtgärder	30
Mål 2.4: Anpassa till klimatförändringarna	34
Insats 2.4.1 Utveckla regional samplanering i markanvändningsfrågor	35
Insats 2.4.2. Skapa förutsättningar för naturbaserade och tekniska lösningar för koldioxidupptag	36
Insats 2.4.3. Stödja kommunerna i mellankommunala klimatanpassningsfrågor	37
Mål 2.6: Främja cirkulär ekonomi	41
Insats 2.6.1 Stimulera bevarandet av befintliga resurser och accelerera omställning till hållbara cirkulära flöden i nyckelsektorer	41
Mål 2.8: Främja hållbar mobilitet i städerna.....	45
Insats 2.8.1 Utveckla mobilitetslösningar och regional organisation med fokus på hållbar pendling	45
Insats 2.8.2 Kraftsamla för transporteffektivisering och elektrifiering av person- och godstransporter	46
Budget	50
Bilaga 1 – Centrala styrdokument och överenskommelser	51
Globala överenskommelser och ramverk	51

Agenda 2030	51
Parisavtalet	52
EU:s gröna giv och klimatmål.....	52
Regionala och lokala styrdokument	53
Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsstrategi	53
Klimat 2030	53
Hållbar tillväxt	54
Regional avfallsplan	54
Näringslivsstrategiska programmet.....	54
Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram	55
Program för jämlik stad	55

Inledning

De senaste decennierna har Göteborg förvandlats från att vara en tung industristad till att bli landets innovationsmotor och en ledande kunskapsstad inom bland annat elektrifiering och klimatomställning. Göteborg har en särskild roll som centrum för regionens arbetsmarknad, forskning och innovation, logistik och transport mm. Göteborg är alltså tillväxtmotor för ett större omland, men är samtidigt beroende av de kringliggande kommunerna i Göteborgsregionen och agerar i ett sammanhang. För att få full utväxling av stadens kapacitet och det utvecklingsarbete som sker där krävs därför ett arbete i hela storstadsregionen och en gemensam riktning av arbetet.

För att Göteborgsregionen ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt har behovet av att samarbeta kring gemensamma planeringsfrågor ökat i kommunerna och på en regional nivå.

Komplexiteten i de samhällsutmaningar som Göteborgsregionen står inför gör att lösningar och insatser behöver ha en tvärsektoriell ansats baserad på de specifika förutsättningar och styrkor som finns här. Ett gemensamt utvecklingsarbete som tar sin utgångspunkt i de identifierade samhällsutmaningarna ger också bättre kraft i omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Bakgrund

Göteborgsregionens kommunalförbund (GR), Göteborgs Stad och Business Region Göteborg (BRG) har fått stöd från det Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) för att ta fram en gemensam strategi för en grön omställning, som ska vara anpassad till lokala förutsättningar och utmaningar. Processen med att arbeta fram strategi har inneburit ett unikt samarbete mellan de tre stora, politiskt styrda organisationerna GR, BRG och Göteborgs Stad. Den här typen av samverkan har inte genomförts tidigare och ambitionen med denna strategi är således att detta samarbete ska fortsätta. Ett ökat regionalt samarbete är också en förutsättning för att lyckas med omställningen i hela storstadsregionen.

GR har haft det koordinerande ansvaret för arbetet med att ta fram strategin men det har drivits gemensamt av en projektgrupp, bestående av tjänstemän både från GR, Göteborgs Stad och BRG. Det har även funnits en styrgrupp bestående av ledamöter med ledande befattning/chefsnivåer från respektive organisation. Styrgruppen har både haft en styrande och rådgivande roll i framtagningen av strategin, samt ett ansvar för förankring både internt och externt.

Strategin kommer att skickas till Tillväxtverket för utvärdering i det nationella regionalfondsprogrammet, Hållbar Urban Utveckling. Om strategin blir godkänd enligt programmets urvalskriterier kommer det att vara möjligt att via utlysningar hos Tillväxtverket söka stöd för att förverkliga insatserna fram till 2030.

GR ägs av 13 medlemskommuner, varav Göteborgs Stad är en av dem. GR arbetar genomgående med att fånga upp behov och utmaningar i kommunerna och med breda politiska överenskommelser för att nå både kommunal och regional nytta. BRG ansvarar för näringslivsutvecklingen i Göteborgs Stad och representerar även de 13 kommunerna i Göteborgsregionen. BRG ska bidra till att skapa fler arbetstillfällen och åstadkomma en hållbar tillväxt i Göteborgsregionens näringsliv. Denna strategi täcker det geografiska området av de 13 kommuner som ingår i Göteborgsregionen, det vill säga Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

Figur 1. Kartan visar det geografiska området för Göteborgsregionen samt de ingående kommunerna. *Källa: GR.*

Strategin innehåller dels en beskrivning av nuläget i Göteborgsregionen som innefattar en analys av dess utvecklingsbehov och möjligheter, samt en beskrivning av vilka insatser som behövs göras för att accelerera den hållbara utvecklingen. Insatserna grundar sig i utmaningar som identifierats i olika politiska styrdokument och överenskommelser både i Göteborgs Stad, BRG och GR, som visar på en ambition och en vilja att ta ett gemensamt ansvar för en hållbar utveckling i hela storstadsregionen. Målet är att strategin ska utgöra ett stöd för nya regionala överenskommelser som pekar ut riktningen för storstadsregionens utveckling bortom 2030.

Nuläget i Göteborgsregionen

Göteborgsregionen är en variationsrik region med över en miljon invånare som består av såväl landsbygd, små och större tätorter samt Sveriges näst största stad Göteborg. Det finns stora naturtillgångar, ett rikt kulturliv och en mångfald av olika näringslivsaktörer. Göteborgsregionen står inför en rad olika och komplexa utmaningar som beror på allt från klimatförändringar och befolkningsökning till kompetensbrist och utanförskap. Det är samtidigt en region med många tillgångar i form av innovationskraft och blågröna resurser, det vill säga värden som baseras på vattenmiljöer och grönska av olika slag. Göteborgsregionen är en av Europas mest snabbväxande storstadsregioner och befinner sig nu mitt i ett utvecklingsprång, som drivs av stora investeringar i forskning och utveckling samt i regionala byggprojekt. Mellan 2016 och 2035 bedöms den totala investeringsvolymen i infrastruktur och annat byggande i Göteborgsregionen uppgå till cirka 1 000 miljarder kronor. Göteborgsregionen har därför en unik möjlighet att accelerera omställningen till en grön, produktiv och jämlik storstadsregion.

Befintliga styrdokument och överenskommelser

Nedan beskrivna politiskt beslutade överenskommelser, ramverk och styrdokument på såväl internationell som lokal-regional nivå har varit utgångspunkt för att kunna bedöma de behov och möjligheter som är centrala för att identifiera innovativa insatser med bäring på ett smartare och grönare Europa. De styrdokument och överenskommelser som strategin bygger på finns sammanställda i bilaga 1.

Figur 2. Bilden visar nivåerna och sambanden mellan, för den här strategin, relevanta styrdokument vilka beskrivs närmare i bilaga 1.

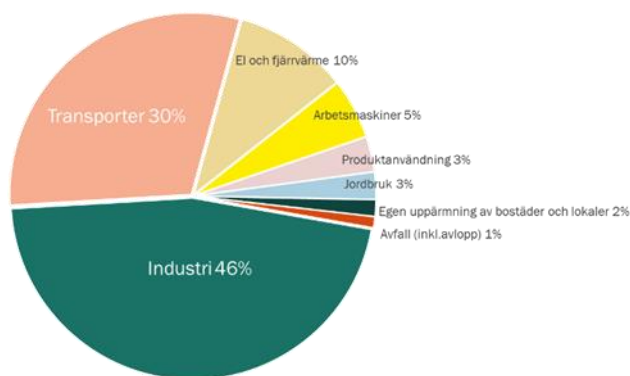
Utmaningar i Göteborgsregionen

Det finns en rad olika politiskt antagna ramverk och styrdokument på olika governance-nivåer med fastlagda mål som syftar till att styra mot omställning på olika sätt. Dessa är ofta sektorsindelade och pekar ut riktning och förväntade leveranser för olika verksamheter, men sällan utifrån ett samlat samhällsperspektiv. Detta riskerar att leda till mållkonflikter och att det brister i såväl prioritering som genomförande av åtgärder för att lösa tvärgående utmaningar i kommunen eller regionen. Samtidigt refererar flera av de lokal-regionala styrdokumenten till varandra och det finns i hög utsträckning en samsyn om vilka utmaningarna.

Omställningstakt

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning och vi står inför stora och samhällsomvälvande förändringar om vi ska kunna minska vår klimatpåverkan i den omfattning som krävs för att nå överenskommelsen i Parisavtalet om att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader. Städerna står för den största andelen av klimatpåverkande utsläpp och energiförbrukning i världen. Göteborgsregionen har, till skillnad från de andra svenska storstadsregionerna Stockholm och Malmö, en särskilt stor utmaning med att minska sin klimatpåverkan på grund av sin omfattande industri, vilket inkluderar bland annat fordonsindustri och raffinaderier. De stora industrierna innebär också stora utmaningar kring energiförsörjning och särskilt behoven kopplat till omställningen till elektrifiering. Dessutom utgör storstadsregionen en viktig transportnod för hela landet, inte minst genom att Skandinavians största hamn är belägen i Göteborg.

Industri och transport som utgör de två största utsläppssektorerna med totalt ca 80% av de territoriella växthusgasutsläppen gör samtidigt Göteborgsregionen till en stark och konkurrenskraftig region och skapar en mängd möjligheter om det ges rätt förutsättningar för en grön omställning. De åtgärder som planeras för och genomförs i Göteborgsregionen idag är inte tillräckliga för att minska utsläppen i den omfattning som krävs. Omställningstakten behöver därför öka snabbt och kraftigt för att möjliggöra att ställa om till fossiloberoende och nå målet om ett klimatavtryck nära noll till 2030. Det har dock konstaterats att det inte är främst brist på tekniska lösningar som hindrar klimatomställningen. Istället är det förändring av styrnings- och ledningslogiker, strukturer och system som krävs för att öka takten.

Figur 3. Cirkeldiagrammet visar fördelningen av utsläpp av växthusgaser i Göteborgsregionen från olika sektorer. Källa: Emissionsdatabasen.

Styrning och ledning (governance)

Befintliga styrnings- och ledningslogiker i kommunerna är i hög utsträckning sektorsindelade och styrs av specifika program och målsättningar som pekar ut riktning och förväntade leveranser för olika, ofta enskilda verksamheter. Detta leder till svårigheter att prioritera mellan insatser och nödvändiga investeringar liksom genomförande av åtgärder för att lösa de tvärgående och komplexa samhällsutmaningar som klimatomställning och hållbar urban utveckling innebär. Den sektorindelade styrningen medför också att incitament för både ledning som tjänstepersoner att tänka nytt kring arbetssätt som går på tvären både inom och utanför organisationen är för svaga. Uppföljning och belöningssystem som uppmuntrar till att våga testa detta och att arbeta sektorsövergripande saknas ofta.

Förändring av befintliga styrnings- och ledningslogiker, strukturer och system kommer att vara nödvändiga för att möjliggöra en utveckling mot fossiloberoende hållbara, attraktiva och välfungerande samhällen. De stora samhällsutmaningarna kan inte lösas av enskilda aktörer eller med enskilda insatser. Det krävs en bred samverkan mellan olika aktörer och sektorer samt en portfölj av sammanhängande insatser som skapar mervinster och synergier inom flera områden samtidigt, så som energi, transport, bygg, resursanvändning, sysselsättning, hälsa och trygghet. Insatserna behöver också omfatta flera dimensioner av förändring, som till exempel regelverk, teknik, styrmedel, finansiering, planering, beteendeförändringar och sociala innovationer.

Samspelet mellan staden som byggd miljö och de processer som formar staden är alltså avgörande för att skapa en robust och resilient storstadsregion. Som en följd av både den klimatanpassning av samhället som kommer krävas och omställningen till ett klimatneutralt och hållbart samhälle, kommer exempelvis användningen av mark, vatten och naturresurser att utmanas och förändras, liksom hur vi utformar vår fysiska miljö. Förändringarna har därmed betydelse för möjligheterna att utveckla staden och storstadsregionen på ett sätt som skapar närhet, välbefinnande och inkludering, det som bland annat avses med begreppet Gestaltad Livsmiljö. Gröna

och blå ytor för klimathantering måste finnas i våra städer, men de ytorna har samtidigt stora potentialer för att bygga attraktiva och goda livsmiljöer för oss människor.

En mer systemisk transformation och en styrstruktur som går från styrning uppifrån och ner mot en mer horisontell samordning av intressenter och medborgare kommer bygga på en gemensam förståelse om delat ansvar för att minska klimatpåverkan och möjliggöra för ett hållbart samhälle. En sådan ansats behöver ta sin utgångspunkt i de strukturella förändringar som krävs snarare än vad som är möjligt eller efterfrågat inom rådande system och strukturer. Detta är särskilt utmanande då denna ansats inte utgår från dagens styrlogik, så som budget och vad som anses vara effektivt i linjeorganisationen, utan i stället hur styrlogiken behöver utvecklas för att skapa kapacitet för omställning. Det finns alltså ett behov av att utveckla nya modeller och arbetssätt samtidigt som nuvarande system behöver leverera här och nu. Den hållbara omställningen kräver således inte bara innovation inom system utan också av själva systemen.

Kapacitet och uppskalningsförmåga

Göteborgsregionen är landets innovationsmotor, men trots de stora möjligheter detta medför finns även utmaningar som behöver hanteras för att kunna stanna i framkant och vara konkurrenskraftig. I kommunerna och regionen saknas idag tillräckliga strukturer för omhändertagande av den kollektiva intelligensen och för att ta tillvara den kompetens som både akademi, näringsliv, medborgare och civilsamhälle skulle kunna bidra med i omställningen till en hållbar region. Det är när den samlade kunskapen tas tillvara och olika aktörer möts i samverkan som morgondagens innovationer, tjänster och företag utvecklas. Även plattformar för kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt mottagarkapacitet för att omhänderta de resultat och möjligheter som uppstått i olika projekt, innovations- och utvecklingsinsatser saknas ofta vilket leder till att de uppskalningsmöjligheter som finns allt för sällan realiseras. Utmaningen ligger således i att kunna utveckla och nyttiggöra kunskap och skalbara idéer på olika sätt med potential att öka takten i omställningen och samtidigt skapa värde i privat och offentlig sektor. Steget in i en accelererad omställning av hela stadsmiljöer från plats- eller produktspecifika innovationer kräver att vi måste lyfta oss ytterligare i våra ansatser. Vår förmåga att utveckla och driva innovation behöver därför sättas i ett bredare sammanhang givet dagens komplexa utmaningar där geografi och tid spelar en allt större roll för Göteborgsregionens lokala omställning och kräver allt mer av de strukturer som ska stötta och möjliggöra omställningen.

Samhällsfunktioner för grön omställning

Prognoser visar att Göteborgsregionen kommer fortsätta växa, både avseende befolkningsökning och näringslivsutveckling. För att upprätthålla den konkurrenskraft Göteborgsregionen har idag, även internationellt, kommer det dock ställas krav på en robust storstadsregion som kan erbjuda en rad förutsättningar som möjliggör för detta. För att behålla och helst öka näringslivets investerings- och etableringsvilja behöver regionen till exempel kunna erbjuda infrastruktur- och energilösningar, effektiva transportlösningar och en attraktiv region även på andra

sätt. Det handlar till exempel om relevant kunskapsutveckling och kompetensförsörjning på flera nivåer i regionen som motsvarar näringslivets kompetensbehov nu och i överskådlig framtid och inkluderar att utbilda, behålla och attrahera kompetens. Nära kopplad till behovet av att säkra kompetensförsörjningen, är utmaningen att öka delaktigheten på arbetsmarknaden. För att skapa enklare jobb med hjälp av branscher i omställning och locka kompetent arbetskraft, behöver regionen också kunna erbjuda bland annat trygga boendemiljöer, ett rikt kulturliv, friluftsliv och goda kommunikationsmöjligheter. Dagens medborgare förväntar sig likvärdig samhällsservice liksom sammanhållna och smarta funktioner som gör det enkelt att leva och verka i hela Göteborgsregionen, oavsett var kommungränserna går. Idag finns det stora ojämlikheter i regionen med ökande socioekonomiska klyftor och boendesegregation. Fler arbetstillfällen och utbildningsmöjligheter behöver därför skapas i hela regionen och andra förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit måste finnas på plats som kan bidra till minskad ojämlikhet. För att säkerställa allt detta behövs en systemansats på regional nivå, där såväl fysiska åtgärder som policy-åtgärder på olika nivåer kombineras med sociala åtgärder.

Möjligheter och tillgångar

Göteborgsregionen är en växande storstadsregion med mer än en miljon invånare. Befolkningen är relativt ung och mer välutbildad än riksgenomsnittet. Det skapar fördelar bland annat i form av ökad tillgång till kompetens, kapital och idéer. Det diversifierade näringslivet bidrar också till en bred arbetsmarknad för den växande befolkningen.

Göteborgsregionen har varit Skandinaviens nav för global handel sedan 1700-talet och har sedan dess utvecklat en mångfald av branscher och näringslivsaktörer i regionen. De senaste decennierna har Göteborg förvandlats från att vara en tung industristad till att bli landets innovationsmotor och en ledande kunskapsstad inom bland annat elektrifiering och klimatomställning. Här finns nätverk, kluster och tre Science Parks som skapar förutsättningar för innovation och spetskompetens. Navet för Sveriges FoU-verksamhet finns i Göteborgsregionen med 33% av Sveriges samlade FoU-utgifter i företag.

Göteborgsregionen tillhör en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner och den ekonomiska tillväxt som regionen eftersträvar drivs i hög utsträckning av innovation. FoU-verksamheter i företag ses som strategiskt viktiga då de ger stora spridningseffekter till övriga ekonomin i form av miljö- och klimatomställning, bättre produktionsmetoder, fler arbetstillfällen och en större internationell marknad. Regionen har också en välutvecklad infrastruktur för testbäddar. Tack vare den samverkande tradition som redan finns mellan näringsliv, offentliga verksamheter och forskning kan innovationsmiljöer skapas där varor, tjänster och produktionsprocesser kan testas i verkliga miljöer.

Figur 4. Göteborgsregionen är Sveriges innovationscentrum och har en välutvecklad infrastruktur för testbäddar. Bilder: BRG

En annan viktig tillgång i Göteborgsregionen är kusten, havet och de gröna kilarna som utgör bärande element i en hållbar regional struktur. De ökar regionens attraktivitet genom de ekosystemtjänster de levererar och tillför därmed ekologiska, estetiska, kulturella och sociala värden liksom ekonomiska värden genom utvecklingsmöjligheter för blå och gröna näringar. De blågröna strukturerna kommer få en allt större betydelse för regionens möjligheter att minska effekterna av klimatförändringarna. Hur regionen planerar för bevarande och nyttjande av dessa blå och gröna strukturer har således stor betydelse för hur regionen kan utvecklas hållbart.

Genom ett lösningsorienterat synsätt och korsbefruktande samverkan mellan olika aktörer finns särskilt goda förutsättningar för Göteborgsregionen att lyckas med omställningen som medför unika möjligheter att skapa nya kvaliteter och funktioner inom samhällsbyggnadsområdet. Det är en gemensam uppgift att verka för att skapa en attraktiv region. Detta inkluderar också en välutvecklad och lättillgänglig kärna, vilket gynnar hela Göteborgsregionen. I kärnan, det vill säga Göteborg, finns idag regionens bästa tillgänglighet till kommersiell service, kultur, nöjen och offentlighet, men också regionens största koncentration av arbetsplatser och en stor potential att skapa ett starkt nav för hela regionens utveckling.

Göteborg ska samtidigt ställa om till en ekologiskt hållbar stad till 2030 med ett övergripande mål om ett klimatavtryck nära noll. Det innebär att Göteborg ska vara en av världens mest progressiva städer i att förebygga och åtgärda miljö- och klimatproblem. Vidare har Göteborg antagits till EU:s Mission 100 Klimatneutrala och Smarta städer 2030 som ska gå före i klimatomställningen i Europa. Missionen erbjuder flera olika möjligheter så som tillgång till expertstöd och en särskilt utpekad

så kallad City Advisor, liksom tillgång till ett brett nätverk av städer, olika metoder och verktyg inom en rad områden, ökade finansieringsmöjligheter och möjligheter att påverka policyutvecklingen på flera nivåer. Det är också en möjlighet för staden att profilera sig som föregångare i klimatarbetet och använda utnämningen för att mobilisera och locka till sig såväl kapital som kompetens. Genom att använda det missionen erbjuder kan staden kraftsamla kring gemensamma utmaningar för att skapa bättre framdrift i redan pågående eller planerade insatser liksom för att bredda engagemanget i hela samhället och höja omställningstakten ytterligare.

En central del i Göteborgs klimatarbete är att prioritera åtgärder som är skalbara och användbara även i andra kommuner och städer. Det proaktiva omställningsarbete som nu pågår i Göteborg kommer således också kunna gynna och bidra till att öka omställningstakten i hela storstadsregionen och hos de övriga 12 kommunerna, genom att dela med sig av utmaningar, lärdomar, möjligheter och lösningar.

Insatser för en hållbar urban utveckling i Göteborgsregionen

Göteborg har en särskild roll som centrum för storstadsregionens arbetsmarknad, forskning och innovation, logistik och transport med mera och är därmed en tillväxtmotor för ett större omland. Samtidigt är Göteborg beroende av de kringliggande kommunerna och agerar därför i ett sammanhang. För att få full utväxling av stadens kapacitet och det utvecklingsarbete som sker där krävs således ett arbete i hela storstadsregionen och en gemensam riktning av det arbetet.

Göteborgsregionen står inför flera både kommunala, regionala och globala samhällsutmaningar. Komplexiteten i dessa är stor och kräver samverkan mellan olika samhällsaktörer och sektorer, förändrade styrningslogiker och en systemansats. För att möjliggöra en sådan bredare ansats behöver såväl tekniska lösningar som organisatorisk kapacitet utvecklas och politisk förmåga byggas. Dessutom behöver kulturella, sociala, normativa och beteenderelaterade förändringar ske. Komplexiteten innebär också att lösningar och insatser behöver ha en tvärsektoriell ansats baserad på de specifika förutsättningar och styrkor som finns här.

För att åstadkomma den breda samhällsomställning som är nödvändig för att möta Göteborgsregionens utmaningar och nå uppsatta mål behöver man i större utsträckning se till helheten och skapa synergier mellan olika samhällssektorer samt mellan olika processer. Kan man skapa en gemensam förståelse, ramverk, riktning och handlingskraft hos alla samhällsaktörer så är möjligheterna goda att lyckas. Det är också nödvändigt att använda en bred palett av verktyg och åtgärder som inkluderar allt från tekniska lösningar till policyutveckling och samverkansprocesser. Enskilda aktörer kan inte lösa de stora samhällsutmaningarna på egen hand. Inte heller kan de lösas med enskilda insatser. Istället krävs bred samverkan mellan olika aktörer och sektorer samt en portfölj av sammanhängande insatser som skapar mervinster och synergier inom flera områden samtidigt.

Med avstamp i befintliga styrande dokument, beslutade mål, inklusive Agenda 2030, och identifierade utmaningar, har en portfölj av insatser med bäring på en sådan systemansats utvecklats. Insatserna är centrala för att åstadkomma en attraktiv och robust storstadsregion och därigenom nå målen i befintliga styrdokument och överenskommelser. Insatsportföljen tar också sin utgångspunkt i rollen och rådgivningen hos kommunerna i Göteborgsregionen, GR samt BRG, men även i hur effekten av insatserna och möjligheterna till utveckling kan förstärkas genom ökad samverkan med andra aktörer. Flera av de föreslagna insatserna i strategin är också integrerade med varandra på olika sätt och i olika hög utsträckning vilket ökar synergieffekterna och därmed omställningstakten. Ett gemensamt utvecklingsarbete som tar sin utgångspunkt i Göteborgsregionens specifika utmaningar ger också bättre kraft i omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

De insatser som föreslås inom ramen för denna strategi beskrivs i kommande avsnitt och per mål inom ERUF. I de tabeller som återfinns under respektive mål framgår även direkta resultat samt vilka långsiktiga och samhällsövergripande effekter som insatser och tänkbara aktiviteter förväntas åstadkomma. Det bör dock poängteras att även om tabellerna illustrerar ett flertal aktiviteter som förväntas genomföras inom ramen för strategin, ska dessa tabeller inte ses som uttömmande. Det finns således utrymme för att fler och andra aktiviteter tillkommer över tid, då strategin måste ses ur ett långsiktigt genomförandeperspektiv och därmed behöver ha en adaptiv och flexibel ansats.

I tabellen nedan sammanfattas samtliga insatser under respektive mål inom ERUF.

1. ETT SMARTARE EUROPA	
MÅL	INSATS
1.1 Stärk forskning och innovation	1.1.1 Bygga upp regional omställningskapacitet
1.2 Säkra nyttan av digitalisering	1.2.1 Stärka strukturer för gemensam delning av data och kunskapsunderlag 1.2.2 Bygga digital verktygslåda för att öka medborgarnas deltagande i omställningen
1.3 Stärka små och medelstora företags tillväxt och konkurrenskraft	1.3.1 Stärka näringslivets övergång till nya och hållbara affärsmodeller 1.3.2 Skapa strukturer för att gynna näringslivsaktörer med hållbarhet i fokus
2. ETT GRÖNARE EUROPA	
MÅL	INSATS
2.1. Främja energieffektivitet	2.1.1 Främja hållbar regional energiförsörjning 2.1.2 Skapa infrastruktur för kunskapsdelning och uppskalning av energieffektiviseringsåtgärder
2.4 Anpassa till klimatförändringarna	2.4.1 Utveckla regional samplanering i markanvändningsfrågor 2.4.2 Skapa förutsättningar för naturbaserade och tekniska lösningar för koldioxidupptag 2.4.3 Stödja kommunerna i mellankommunala klimatanpassningsfrågor
2.6 Främja cirkulär ekonomi	2.6.1 Stimulera bevarandet av befintliga resurser och accelerera omställning till hållbara cirkulära flöden i nyckelsektorer
2.8 Främja hållbar mobilitet i städerna	2.8.1 Utveckla mobilitetslösningar för hållbart resande i regionen. 2.8.2 Kraftsamla för transporteffektivisering och elektrifiering av person- och godstransporter

Mål 1.1: Stärk forskning och innovation

Det är inte främst avsaknad av teknisk innovation och nya tekniska lösningar som gör att det är svårt att lyckas med en hållbar urban utveckling. Istället är det bristande kapacitet och rådande sätt att organisera och styra verksamheter samt olika satsningar som begränsar möjligheterna att ställa om. Det handlar bland annat om olika styrande dokument med intresse- och/eller målkonflikter sinsemellan, långsamma processer och försvårande lagstiftning, kortsiktig ekonomisk styrning, begränsad förmåga att replikera och skala upp lösningar, avsaknad av breda politiska överenskommelser samt brist på sektorsövergripande samverkan eller samverkan mellan aktörsgrupper.

Nya innovativa governance-modeller är avgörande för att kunna hantera de komplexa samhällsutmaningar vi står inför och samtidigt förbli konkurrenskraftiga. Det behövs även nya och vidareutvecklade partnerskap med aktörer som tillsammans tänker nytt för att kunna lösa problem och möta utmaningar. Dessutom finns behov av nya och vidareutvecklade processer som leder till konkreta utvecklingsresultat och till sist nya och vidareutvecklade verktyg för att dela och sprida kunskap samtidigt som vi ökar den organisatoriska och samlade kapaciteten och förmågan i samhället.

Insatserna under mål 1.1 kommer att bidra till att stärka det regionala samarbetet för hållbar utveckling och komplettera det med partnerskap mellan flera parter som mobiliserar och utbyter kunskap, expertis, teknik och finansiella resurser. Insatserna förväntas bidra till flera av målen i Agenda 2030 och särskilt mål 17 om partnerskap. till exempel mål 17.16 som handlar om samarbete och att dela kunskap kring vetenskap, teknik och innovation och mål 17.14 om stärkt politisk samstämmighet för hållbar utveckling. Insatsen kommer även bidra till många flera mål inom Agenda 2030 då den syftar till att stärka hela omställningskapaciteten i regionen och därmed har bäring på flera andra insatser i denna strategi.

Insats 1.1.1 Bygga upp regional omställningskapacitet

För att möta alla de utmaningar och behov kopplat till omställningen samt skapa möjligheter för en hållbar urban utveckling i storstadsregionen, behöver kommunerna utveckla rådande styrlogiker och arbetssätt samt ta fram nya verktyg och processer. Det gäller både det interna arbetet i respektive kommun och den samverkan som måste ske mellan kommuner i Göteborgsregionen och med andra samhällsaktörer. Insatsen syftar således till att adressera de hinder som finns i nuvarande styrlogik och öka omställningskapaciteten i regionen. Detta genom att identifiera, utveckla, samordna och genomföra processer som stödjer kommunernas omställningsarbete samt utveckla modeller som understödjer genomförande av insatser som möter behoven också under andra mål i den här strategin. Dessa insatser är inte direkt beroende av insats 1.1.1, men den förväntas bidra till ett effektivare genomförande och därmed bättre framdrift av strategin i sin helhet.

En av insatsens mer centrala aktiviteter är att vidareutveckla nätverk och plattformar med olika samhällsaktörer samt att arbeta med att ta fram och implementera regionala så kallade klimatkontrakt med dessa aktörer. Parterna åtar sig därmed att

bidra till en minskad klimatpåverkan utifrån sina respektive verksamheters roll och mandat att agera. Att utveckla en regional klimathandlings- respektive klimatinvesteringsplan samt säkerställa systematisk uppskalning och replikering av smarta lösningar inom och mellan olika sektorer bedöms också vara viktiga element för ökad omställningstakt.

Detta utvecklingsarbete förväntas öka möjligheterna att samordna olika insatser och resurser i Göteborgsregionen vilket bidrar till att skapa synergier och ge hävstångseffekter som förstärker resultaten för ökad nytta samt bidra till ökad möjlighet till replikering och uppskalning. Ett visst funktionellt samordningsstöd för att säkerställa dessa synergieffekter kommer sannolikt att behövas.

Göteborgsregionens starka innovationsmotor kan fungera som en kraft som hjälper till att lösa upp strukturella hinder genom att sprida en möjliggörande kultur och där entreprenörskapet kan fånga upp medborgarnas inneboende potential till att både bli en del av lösningen och till att få ta del av de lösningar som utvecklas.

Insatsen ligger också i linje med Västra Götalandsregionens strategi för smart specialisering som syftar till att bidra till en hållbar omställning på samma sätt. Detta gäller särskilt strategins insatser som ska bidra till att idéer och lösningar som ökar takten i omställningen utvecklas i världsledande samverkansmiljöer, vilket har tydlig koppling till de samverkansprocesser som avses utvecklas inom ramen för denna insats.

Den här insatsen möter flera av Göteborgsregionens utmaningar. Inte minst avseende de hinder som föreligger med rådande styrlogiker och behovet av förnyade arbetssätt, men också utmaningen med bristande kapacitet och uppskalning. Insatsen förväntas också på olika sätt bidra till att kunna öka omställningstakten i regionen, bland annat genom att säkerställa ett breddat engagemang i omställningsarbetet.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG, Göteborgs Stad och övriga kommuner i Göteborgsregionen spelar betydande roll för genomförandet. Även samverkan med aktörer inom plattformen för praktisknära forskning Urban Futures, Science Parks, forskningsinstitut, övrig akademi så som Handelshögskolan i Göteborg som forskar kring governance och transformation kommer vara centrala aktörer. Även bred samverkan med näringsliv och andra organisationer, inklusive civilsamhälle, är av stor betydelse, så som SKR (Sveriges kommuner och regioner).

Stärk forskning och innovation

Insats	Aktiviteter	Resultat	Effekt
Bygga upp regional omställnings-kapacitet	Identifiera vilket mandat nyckelaktörer har i omställningen och aktivera deras genomförandepotential.	- Förtydligad och aktiverad ansvars- och riskfördelning. - Nya samarbeten, investeringar och genomförandeprojekt. - Förståelse för varandras roller och bidrag i omställningen. - Ökad förståelse för hur samverkan kan utvecklas för bästa resultat.	- Förbättrad framdrift och acceleration i omställningen. - Minskad klimatpåverkan. - Förbättrat och ökat samarbete mellan olika aktörer.
	Vidareutveckla och skala upp ändamålsenliga modeller för samverkan mellan olika aktörer (offentliga aktörer, politiker, akademi, näringsliv, forskningsinstitut, civilsamhälle).	Ändamålsenliga plattformar och nätverk för ökad samverkan mellan olika aktörsgrupper, inklusive medborgare, inom olika insatsområden.	- Långsiktigt förtroende mellan olika aktörer och generell tillit i samhället. - Sektorsövergripande och samfinansierade insatser. - Synergieffekter mellan olika insatsområden och investeringar som accelererar takten i omställningen.
	Utveckla och genomföra processer för regionala klimatkontrakt, klimathandlingsplaner och klimat-investeringsplaner.	- Genomförd dialog och samverkansprocess mellan olika aktörsgrupper. - Implementerade och uppföljda klimatkontrakt. - Implementerade och följa upp klimathandlingsplaner och klimatinvesteringsplaner.	- Förtydligad ansvars- och riskfördelning mellan olika samhällsaktörer i omställningen. - Ökad takt i genomförande och acceleration i omställningen.
	Utveckla, implementera och sprid systematisk och kapacitetsstärkande modell för klimatbudgetar.	- Klimatbudgetar integrerade i styrnings- och ledningsstrukturer. - Spridning av modell och kunskap nationellt. - Förtydligade effekter av gjorda prioriteringar och förslag på styrmedel.	- Ökad takt i omställningen. - Målstyrd (Agenda 2030 m fl hållbarhetsmål) användning och fördelning av ekonomiska resurser.
	Utveckla och integrera systematik kring uppskalning och replikering av utvecklingsinsatser, inkl.	Erfarenheter, lösningar och resultat från genomförda utvecklingsinsatser (t.ex. testbäddar, projekt) genomförs i stor skala.	- Effektivare användning av resurser. - Ökad verkningsgrad av redan pågående eller genomförda insatser.

	omvärldsbevakning, i organisatoriska strukturer.		• Snabbare genomförande av nya insatser.
	Utveckla och lansera möjliggörande plattform för ändamålsenliga kommunikationsinsatser.	• Spridning av kunskap, pågående initiativ och resultat. • Digital visualisering av omställningens möjligheter inkl. fysiska test-miljöer. • Möjliggörande av nya samarbeten.	• Ökad kännedom, förståelse och acceptans för nödvändiga insatser/beslut. • Sammanlänkning av och synergier mellan pågående och planerade satsningar. • Ökade möjligheter till samverkan mellan olika aktörer.
	Ta fram, implementera och följa upp regional kompetensförsörjningsplan för omställning.	• Synliggörande av och förståelse för framtida behov samt olika aktörers roll. • Kompetenshöjande insatser till rätt målgrupper. • Skräddarsydd kompetens till där behoven finns.	• Framtida kompetensbehov som möjliggör omställningen möts och tillgodoses, inkl. säkrad kompetensförsörjning för viktiga samhällstjänster inom till exempel välfärden.

Mål 1.2: Säkra nyttan av digitalisering

Vi befinner oss mitt i en digital transformation som påverkar hela samhället. Digitaliseringen, rätt använd, är avgörande för hållbar omställning. Den ska vara ett medel för att nå Göteborgsregionens högt satta mål och möta utmaningar inom arbets- och beslutsprocesser, lärande och kommunikation. Genom att kraftsamla kring de digitaliseringsinsatser som bedöms ha stor potential att accelerera den gröna omställningen, frigörs den kapacitet som digitaliseringen kan ge. Förmågan att förstå varandra kan till exempel utvecklas genom tillgång till data eller kraftfulla, virtuella verktyg som erbjuder möjligheter att möta och förstå den kontext och verklighet som omställningen innebär, eller vad brist på omställningskapacitet medför. Digitalisering är därför ett verktyg som kommer att utgöra möjliggörare inom flera aktiviteter också under de övriga målen och avses vara en del av genomförandet av strategin bredare än inom detta specifika mål.

Insatserna under 1.2. kommer bland annat att bidra till att öka regionens möjligheter att nå Agenda 2030 mål 12 Hållbar konsumtion och produktion och särskilt delmål 12.8 om att öka tillgång på relevant information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstilar. Insatserna bidrar också till mål Agenda 2030 mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur och delmål 9. om att väsentligt öka tillgången till informations- och kommunikationsteknik liksom mål 10 och särskilt delmål 10.2 om att främja social, ekonomisk och politisk inkludering.

Insats 1.2.1 Utveckla strukturer för gemensam delning av data och kunskapsunderlag

För att digitalisering ska bli en möjliggörare för hållbar utveckling och minskad klimatpåverkan krävs att en digital infrastruktur med förutsättningar för datahantering och delning finns på plats. Data och information är en viktig resurs med möjlighet att bidra till olika positiva värden för samhället.

Tillgång till mer data och information skapar ökade möjligheter för kunskapsinhämtning på en rad olika sätt. Förutom bättre tillgång till information som ger ny kunskap om samhället, öppnas också upp för nya möjligheter inom till exempel datahantering, analys, visualisering och källkritik, samt för innovativa sätt att samverka och samskapa. Genom att tillgängliggöra och dela data mellan olika samhällsaktörer kring exempelvis markupplåtelse, transportflöden, energi- och vattenanvändning, förväntade kundunderlag vid en specifik geografisk plats etc. kan dimensionering och planering ske med större precision än vad som annars varit möjligt. Datadelning medför också förutsättningar för utveckling av nya, innovativa affärsmöjligheter, tjänster och därmed ökad konkurrenskraft för Göteborgsregionens näringsliv. Som ett konkret exempel kan nämnas planering och utbyggnad av laddinfrastruktur som är avgörande för omställning till elektrifierad fordonsflotta. Tillgång till data kan öka förståelsen för det samlade behovet av laddinfrastruktur och synliggöra möjliga synergieffekter mellan olika transportutförande verksamheter liksom godsmottagare. Möjligheterna att beskriva och visualisera den fysiska miljön,

såväl nuläge som framtida läge, genom olika digitala verktyg som exempelvis Göteborgs digitala tvilling, ökar betydligt genom att skapa platser för och tillgängliggöra data från olika källor. Ett sådant verktyg kan underlätta planeringen och få en bättre förståelse för hur olika alternativ påverkar och påverkas av olika värden som trafikflöden, bebyggelse och boendemiljö, grönytor etc.

Den här insatsen möter flera av utmaningarna. Särskilt central är kapacitet och uppskalningsförmåga då bättre strukturer för data- och kunskapsdelning bedöms kunna öka kapaciteten och förbättra möjligheten betydligt att genomföra relevanta åtgärder effektivt vilket leder till ökad omställningstakt.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG, Göteborgs Stad och övriga kommuner i Göteborgsregionen har olika roller för olika delar av genomförandet. Samverkan med aktörer inom näringslivet, så som branschorganisationer inom valda sektorer (åkeriföretag, byggföretag osv.), liksom mobiloperatörer som sitter på stora datamängder är centralt. Även samverkan med andra organisationer som kan bidra med data eller utvecklingskompetens så som övriga kommuner i Göteborgsregionen, Länsstyrelsen och Västra Götalandsregionen liksom akademien, forskningsinstitut och Science Parks, kommer vara viktiga aktörer i genomförandet.

Insats 1.2.2 Bygga digital verktygslåda för att öka medborgarnas deltagande i omställningen

För att lyckas med omställningen i Göteborgsregionen behöver alla samhällsaktörer och grupper, inklusive medborgarna, vara delaktiga. De stora utmaningar som omställningen innebär gör att den offentliga sektorn måste hitta nya sätt att möta dessa. Tidigare har man försökt lösa den här typen av problem på egen hand, men nu krävs samarbete med, och engagemang i, det bredare samhällsnätverket för att ta itu med utmaningarna. På samma gång står den offentliga sektorn inför en demokratisk legitimitetskris och riskerar att inte få acceptans för de vägval som görs och de beslut som behöver tas. Intresset från medborgarna att delta i politiken är idag lågt varför det är nödvändigt att hitta helt nya sätt att engagera medborgarna och intressera dem för de frågor som angår alla, så som klimatfrågan. För att möjliggöra detta behöver nya strukturer och metoder utvecklas och testas. Samtidigt måste denna interaktion upplevas vara viktig på riktigt, ge resultat och bidra till förändring, det vill säga det måste ske på ett sådant sätt att det skapar både tillit och vilja att vara delaktig i omställningen. Här finns det en rad olika möjligheter och ansatser för hur detta kan ske utifrån ett brett medborgarperspektiv där medborgarna måste ses utifrån sina olika roller som konsument, fastighetsägare, arbetstagare, fordonsägare eller användare av olika transportmedel, kunder hos elleverantörer med mera.

Genom att öka den gemensamma förståelsen för utmaningarna, ta vara på idéer och bjuda in medborgarna till att samskapa lösningar kan den kollektiva intelligensen och kompetensen tas tillvara och därmed öka Göteborgsregionens omställningskapacitet. Det handlar således lika mycket om att förmedla som att inhämta kunskap mellan det

offentliga och medborgarna. På så sätt minskar den politiska och finansiella risken, samtidigt som det skapas legitimitet och förutsättningar för det ömsesidiga förtroende som krävs i ett samhällstransformativt arbete.

Digitala verktyg har en särskilt stor potential att skapa förutsättningar för sådan relevant interaktion. Det finns dock skillnader i digital tillgänglighet mellan målgrupper varför det är viktigt att finna inkluderande sätt att möta dem som står utanför samtidigt som förståelsen för komplicerade frågeställningar kan öka inom målgrupper som sällan nås genom ökad digital tillgänglighet. Utöver tidigare nämnda roller är det viktigt att belysa förutsättningarna som skiljer åt utifrån kön, ålder, ekonomi, utbildningsnivå etc. då dessa är grundläggande faktorer som kan påverka exempelvis konsumtionsmönster och informationsskällor.

Flera aktörer inom Göteborgsregionen har redan utvecklat och testat olika lösningar för att interagera med medborgare. Bland annat har demokrati- och medborgarservice i Göteborgs Stad utvecklat en modell som innehåller digitala verktyg, Göteborg & Co har jobbat med nya former för medborgarinvolvering inom ramen för stadens 400-årsjubileum och på miljöförvaltningen har man tagit hjälp av medborgarna för att samla in data om stadens luftkvalitet. Här finns således metoder, kunskap och erfarenheter att bygga vidare på och skala upp inom fler områden och i hela regionen.

Den här insatsen svarar främst mot utmaningen att klara samhällsfunktioner för grön omställning, där medborgarna är en viktig nyckel för att tillvarata kompetens och goda förslag samt åstadkomma så stor klimatnytta som möjligt. Insatsen har även stor betydelse för att öka kapaciteten och därmed omställningstakten.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Även samverkan med aktörer inom akademien och näringslivet som utvecklar digitala lösningar och mjukvaruprodukter, Science Parks och andra forskningsinstitut är av betydelse för genomförandet. Civilsamhällesorganisationer, som till exempel lokala hyresgäst- respektive bostadsrättsföreningar, idrottsföreningar. Sådana föreningar kan också fungera som referensgrupper och för att samla in förslag och idéer. Även andra organisationer eller aktörer, som Liseberg, Universeum, GotEvent, är centrala och kan genom sin direktkontakt med medborgarna aktivera dem på olika sätt i omställningen.

Säkra nyttan av digitalisering			
Insats	Aktiviteter	Resultat	Effekt
Stärka strukturer för gemensam delning av data och kunskapsunderlag	Vidareutveckla och lansera nya former för förbättrad datadelning mellan samhällsaktörer inom viktiga omställningssektorer, som t.ex. transport, klimat, energi.	- Tillgång till data för tillämpning i olika processer och sektorer. - Nya, förbättrade förutsättningar för olika samhällsaktörer, inkl. medborgare, att skapa innovativa lösningar och applikationer som adresserar klimatutmaningar genom att använda öppna datakällor.	- Förbättrat planeringsunderlag och ökad resurseffektivitet. - Förbättrad samordning av data och tydliggjort dataägarskap. - Integrering av områden som planering, hållbar mobilitet och klimatanpassning. - Kunskapsutbyte, internt och externt lärande. - Nya innovativa affärsidéer, tjänster och ökad konkurrenskraft.
	Identifiera hur och kraftsamla kring Göteborgs Stads digitala tvilling kan tillämpas och skalas upp i regionen och nationellt.	- Visualiserade gemensamma planeringsbehov. - Förtydligade avvägningar och konsekvenser av beslut. - Integrering av flera områden som transport, byggd miljö, grönytor etc.	- Förbättrade beslutsunderlag. - Snabbare planprocesser. - Ökad samsyn och acceptans för beslut. - Horisontellt lärande. - Spridning av innovationsteknik på flera nivåer. - Stärkt näringslivets förmåga att se sin verksamhet i ett sammanhang.
Bygga digitala verktyg för att öka medborgarnas deltagande i omställningen	Identifiera, utvärdera och genomföra utvecklingssatsningar för befintliga digitala verktyg utifrån nytta, användarperspektiv och behov.	En ändamålsenlig och behovsbaserad verktygslåda bestående av flera olika digitala verktyg och metoder.	- Medborgarnas engagemang och kompetens tillvaratas i omställningen. - Förbättrade förutsättningar för att fler målgrupper nås och kan bidra till omställningen.
	Tillämpa och tillgängliggöra utvecklade digitala verktyg och metoder i relevanta sammanhang för omställningsrelaterade frågor och processer.	- Ökad förståelse för medborgarnas behov i omställningen. - Tillvaratagande av medborgarnas engagemang och kompetens.	- Ökat engagemang, inflytande och demokratisk förankring i klimatarbetet. - Förbättrad tillit och ökad samverkan. - Förbättrade besluts- och planeringsunderlag. - Ökad takt i klimatarbetet.

Mål 1.3: Stärka små och medelstora företags tillväxt och konkurrenskraft

Att offentlig sektor strategiskt och medvetet stödjer näringslivsutvecklingen är avgörande för att storstadsregionen inte bara ska vara livskraftig och attraktiv, utan också för att premiera och skapa tillväxtförutsättningar för det näringsliv som tydligt kan bidra till urban, hållbar omställning till år 2030. Näringslivet har en viktig roll i omställningen som en möjliggörande kraft som kan skapa såväl nya arbetstillfällen som öka konkurrenskraften och utvecklingen i Göteborgsregionen. Samtidigt måste det säkerställas att den tillväxt som näringslivet driver är hållbar och att en övergång från traditionella, linjära marknader till nya cirkulära kan ske på ett sätt som innebär att affärsmodeller och värdekedjor skapar både affärsmöjligheter, rustar företagen för framtiden och möjliggör för dem att ta ansvar för sin roll och sin påverkan i omställningsarbetet. En affärsdriven omställning löser flera samhällsutmaningar genom att stärka möjligheten till jobb, möjliggöra sociala bryggor och utveckla produkter och tjänster som svarar mot medborgares och det allmännas behov och därmed bidrar till att lösa offentliga organisationers begränsade handlingsutrymme och rådighet.

Insatserna bidrar till flera mål i Agenda 2030. Bland annat mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur och flera delmål så som 9.2 om att främja inkluderande och hållbar industrialisering, delmål 9.4 om att uppgradera all industri och infrastruktur för ökad hållbarhet samt delmål 9B om diversifiering och teknikutveckling. Insatserna bidrar också till att nå Agenda 2030 mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt genom delmål 8.1 om hållbar ekonomisk tillväxt samt 8.2 främja ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk innovation och uppgradering. Insatserna syftar också till att uppmuntra företag, särskilt stora och multinationella företag, att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel i linje med delmål 12.6 i Agenda 2030.

Insats 1.3.1 Stärka näringslivets övergång till nya och hållbara affärsmodeller

Flera olika aktiviteter i insatsen riktas mot den framtid företagen kommer möta. Aktiviteterna ska stärka företagens förutsättningar att fortsätta verka, växa hållbart och agera även i framtiden. Det gäller även för nya företag som ska leda förändring och bidra till att skapa attraktivitet, nya jobb och konkurrenskraft.

Insatsen syftar till att stärka det progressiva och innovativa näringsliv som vill ta ledarrollen i Göteborgsregionen och medvetet hantera förflyttningen mellan önskat läge och nuläge. Samtidigt är det viktigt att hantera de målkonflikter för företag vars verksamhet inte går i linje med klimat- och hållbarhetsmålen idag, men som är av betydelse för regionens tillväxt, och som därför behöver stöd för att kunna ställa om till nya affärsmodeller. Av särskild relevans är att identifiera de gap som finns idag och där det finns behov och utvecklingspotential för nya företagsetableringar. När

företag i traditionella värdekedjor får nya roller i nya värdekedjor finns också risk att de inte ser sin eller andras roll och att potentialen i dessa nya värdekedjor förblir inlåst. Här behöver det skapas utrymme för att nya, mindre företag ska kunna täcka gap och bidra med nya lösningar, roller och affärsmodeller. Den industriella symbiosen förväntas ha stark utvecklingstakt och behöver integreras i både befintliga och nya värdekedjor. Den process som förväntas utvecklas och genomföras under insats 1.1.1. (Bygga upp regional omställningskapacitet) om regionala klimatkontrakt kommer sannolikt kunna både identifiera och stärka möjligheterna för nya affärsmöjligheter och gynna företag med innovativa idéer som bidrar till omställningen.

Den här insatsen möter framför allt utmaningarna kring omställningstakt, men också kring kapacitet och uppskalningsförmåga. Samtidigt kommer insatsen också möta utmaningen med befintlig styrlogik och ledning. Det är genom nya arbetssätt där olika aktörer möts i samverkan och delar erfarenheter och kunskap som morgondagens innovationer, tjänster och företag utvecklas.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där Göteborgsregionen, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Samverkan med näringslivet är av särskild betydelse och inkluderar aktörer som till exempel Västsvenska Handelskammaren, CradleNet (ett branschöverskridande nätverk för företag och organisationer som vill bli cirkulära) The Yard (en ny arena för små, nya och växande techbolag på Lindholmen i Göteborg) och andra pionjärer i näringslivet. Även samverkan med akademien, bland annat Handelshögskolan i Göteborg samt Chalmers, kommer vara viktigt för genomförande av insatsen.

Insats 1.3.2 Skapa strukturer för att gynna näringslivsaktörer med hållbarhet i fokus

Ett verktyg med stor potential att vara katalysator för omställning och för att skala upp beprövade lösningar är upphandling. Upphandlingar är ofta kategoristyrda utifrån enskilda organisationer och det saknas sektors- och/eller organisationsöverskridande lärande vilket innebär att synergier och uppskalning uteblir. Just nu pågår ett större utvecklingsarbete av Göteborgs Stads kategoristyrning (ramavtal), där övergången till en cirkulär ekonomi är en bärande del.

Om man istället för en förutbestämd produkt eller tjänst skulle efterfråga hållbara lösningar vid en upphandling skulle kategorierna i ramavtalen kunna bli betydligt mer innovationsfrämjande och bidra till att gynna företag med hållbarhet i fokus samtidigt som omställningstakten skulle öka. Inom Göteborgs plattform för klimatneutralt byggande pågår en kraftsamling mellan näringslivet och flertalet kommunala beställningsorganisationer för att minska klimatpåverkan inom byggsektorn genom att växla upp goda erfarenheter från upphandling och sprida metoder som leder till både högre och mer utbredda klimatambitioner lokalt. Det

finns ytterligare omställningspotential om kravställning och metodik skalas upp och sprids regionalt. Dessa insatser är ett betydande första steg, men att utveckla det till systematiska och gemensamma upphandlingar i Göteborgsregionen skulle ha ytterligare positiva effekter - både strategiskt och operativt - och öka omställningstakten.

Den här insatsen möter flera av utmaningarna men främst de som rör styrning och ledning samt omställningstakt. Insatsen syftar till att främja och gynna de företag som bidrar med nya innovativa hållbarhetslösningar och röja systematiska hinder för företagens omställning.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Samverkan med nationella myndigheter som Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten är central liksom med Adda som erbjuder verksamhetsstöd till offentlig sektor inom bl.a. upphandling och ramavtal med fokus på hållbarhet. Även övriga kommuner i Göteborgsregionen samt klimatkommunerna och SKR bör utgöra samverkansaktörer inom insatsen.

Stärka små och medelstora företags tillväxt och konkurrenskraft

Insats	Aktiviteter	Resultat	Effekt
Stärka näringslivets övergång till nya och hållbara affärsmodeller	Ta fram och genomföra strategi och handlingsplan samt genomföra riktade satsningar för att aktivt främja ett näringsliv i regionen i linje med beslutade klimat- och hållbarhetsmål.	- Kartläggning och analys över Göteborgsregionens näringsliv ur ett omställningsperspektiv. - Konkret färdplan som tydliggör prioriteringar och vägval vad gäller etableringar samt utveckling av nya och befintliga företag. - Nya riktade satsningar.	- Förbättrade förutsättningar för hållbara företag i Göteborgsregionen. - En mer attraktiv storstadsregion. - Tydligare målstyrning och förbättrat klimatledarskap i kommunala näringslivsorganisationer.
	Identifiera och aktivera värdekedjor i strategiskt viktiga omställningssektorer med potential för nya affärsmodeller och fler aktörer.	- Karta över värdekedjor och ekosystem som kan användas av näringsliv, akademi och kommunala organisationer i innovations- och utvecklingsprocesser, planering, genomförande och uppskalning. - Synliggjorda gap i de värdekedjor som utgör nycklar för omställningen samt insatser för att stänga gapen, t.ex. kraftsamling kring start-ups. - Riktade punktinsatser till befintliga företag i de värdekedjor som är nycklar för omställningen.	- Fler och nya jobb som leder till ökad attraktivitet och hållbar tillväxt. - Fler synergier i och mellan strategiskt viktiga sektorer. - Stärkt innovationskraft. - Horisontellt kapacitetsbyggande som svar på vertikala styrningsstrukturer.
	Tydliggöra vilket mandat och roll näringslivsaktörer har i omställningen, aktivera deras potential och genomför riktade punktinsatser gentemot nyckelaktörer.	- Underlag som kan möjliggöra nya lösningar på investeringar och kostnadsfördelningar. - Underlag för kommunikation i syfte att skapa förståelse, samförstånd och låsa upp nya möjligheter mellan aktörer.	- Näringslivets aktörer har stärkts i deras respektive roller och kapacitet att bidra till omställningen. - Förtydligad ansvars- och riskfördelning mellan olika samhällsaktörer i omställningen leder till ökad takt i genomförande och acceleration i omställningen.
	Utveckla och implementera innovationshubbar för att skapa en ny, lokal och regional tjänstesektor med omställningen som motor och drivkraft.	- Ny digitaliserad tjänstesektor i omställningens framkant. - Övergång från produktifiering till tjänstefiering som omhändertar och eliminerar digitaliseringens negativa klimatpåverkan.	- Ökad innovationskraft och attraktionskraft för staden, näringslivet och lärosätena i regionen. - Fler och nya jobb som leder till ökad attraktivitet och hållbar tillväxt. - Bättre och mer kostnadseffektivt tillgängliggörande av lösningar som kan komma fler medborgare till nytta.

Skapa strukturer för att gynna näringslivsaktörer med hållbarhet i fokus	Bilda och etablera nav kring hållbar efterfrågan i regionen, med offentlig sektor som drivkraft, genom att skala upp och sprida gemensamma kriterier/kravställningar för snabbare omställning och ökad hållbarhet och cirkularitet.	- Efterfrågan på hållbara tjänster och produkter i stor skala. - Aktivt horisontellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan näringsliv och kommunala organisationer genom plattformar och nätverk. - Spridning och uppskalning av beprövade metoder och lösningar	- Förbättrade förutsättningar för företag med hållbara produkter och tjänster. - Snabbare omställningstakt. - Ökad mellanorganisatorisk tillit. - Stärkt samverkan.
	Vidareutveckla, vässa och implementera befintlig kategoristyrning (ramavtal) med övergång till cirkulär ekonomi.	- Synkronisering av kommuners ramavtal. - Ändamålsenliga upphandlingar. - Kartlagd potential för synergier och uppskalning kommuner emellan.	- Ökad efterfrågan på nya hållbara cirkulära lösningar. - Förbättrade förutsättningar för företag med hållbara cirkulära erbjudanden. - Stimulering av nya hållbara företag, produkter och tjänster.
	Identifiera störst behov av och genomföra systematiska gemensamma regionala upphandlingar.	Genomförda regionala upphandlingar inom för omställningen viktiga områden.	- Resurseffektivitet. - Kostnadsvinster. - Ökat organisatoriskt lärande. - Minskad klimatpåverkan.
	Utveckla och använda tillsyn som effektivt verktyg i att stimulera och skapa hållbara affärsmodeller.	Förbättrade respektive nya metoder, verktyg och arbetssätt för tillsyn.	- Förbättrade konkurrensvillkor för företag i omställning. - Kostnadsvinster för både företag och myndigheter. - Utjämnade ekonomiska villkor för företagen. - Utrymme att rikta kapital och investeringar mot mer utvecklingsorienterade satsningar. - Företag med hållbarhet i fokus gynnas. - Ökad omställningstakt och minskad klimatpåverkan.

Mål 2.1: Främja energieffektivitet

Göteborgsregionen är en industritung region och behovet av energi förväntas öka med minst 75 procent på mindre än tio år. Nyetablering av elintensiv verksamhet som behövs för den gröna omställningen, och samtidigt bidrar till en konkurrenskraftig region, i kombination med elektrifiering av fordonssektorn samt övergång till fossilfria energislag ställer stora krav på regionens energi- och elsystem. Detta kommer, utöver smartare och effektivare användning av energi, att kräva utbyggda stam- och regionnät och översyn av den lokala energiproduktionen, både med avseende på produktionskapacitet och energislag.

Insatserna bidrar till flera mål i Agenda 2030. Av särskild relevans är mål 7 då insatserna syftar till att säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla. Genom att öka förbättringstakten vad gäller energieffektivitet samt bygga ut infrastrukturen och uppgradera tekniken för att leverera moderna och hållbara energitjänster till alla kan flera samhällsutmaningar mötas.

Insats 2.1.1. Främja hållbar regional energiförsörjning

För att främja en hållbar regional energiförsörjning och samtidigt möta ett ökat energibehov behöver flera åtgärder vidtas. Kommunerna i regionen behöver förstå på vilket sätt övergången från fossila bränslen till förnybara eller fossilfria energikällor påverkar regionens möjligheter att nå antagna målsättningar om utveckling kring bland annat befolkningstillväxt, företagsetableringar och fossiloberoende region. Detta inkluderar faktorer som energiförsörjning med avseende på bland annat självförsörjningsgrad och ny produktionskapacitet, där kommunerna och regionen behöver förhålla sig till förändrade förutsättningar och konsekvenser därav.

En central aktivitet under insatsen handlar därför om att stötta kommunerna i sin energiplanering för att säkerställa integration mellan strategisk planering och utveckling av energisystem samt identifiera potentiell lokal energiproduktion (plats och energislag). Detta behöver dessutom ske mellankommunalt för att säkerställa att det gemensamma behovet kan tillgodoses och att det skapas förutsättningar för en attraktiv och konkurrenskraftig region. Även samverkan med och mellan andra relevanta aktörer så som energibolag, nätbolag och energianvändare (både näringsliv och privata) är avgörande för att möjliggöra elektrifieringen och den nyindustrialisering som den gröna omställningen erbjuder.

För att möta detta behöver det skapas ett energisystem där efterfrågefleksibilitet och energieffektivisering kan komplettera varandra. Bland annat rör det sig om nya flexibilitetsresurser för att säkerställa balans i energisystemet. Nya resurser behöver identifieras, testas och certifieras för att tillgängliggöras på nationella, regionala och lokala marknadsplatser. På samma sätt behöver samarbete med såväl akademi som industriella parter öka för att påskynda arbetet med att testa och verifiera lovande lösningar av långtidslagring i pilotskala. Ett resurseffektivt samhälle i den framtida

mer variabla energisituationen kommer ha mycket stor nytta av storskalig energilagring av olika former framöver.

Vätgas förväntas ha en stor roll i den gröna omställningen genom möjlighet till lagring av energi från bland annat sol- eller vindkraft, men också för tillverkning av olika bränslen till flyg, sjöfart och andra långa och tunga transporter. Detta kräver inte bara lagringsmöjligheter utan också en infrastruktur som understödjer tillverkning, distribution och användning av vätgas, vilket förutsätter samverkan mellan olika parter kring specifika utmaningar och möjligheter i regionen. På sikt innebär insatserna att stora investeringar kommer att behövas för att ställa om energisystemet. Här kommer sannolikt den klimatinvesteringsplan som förväntas vara en viktig komponent i arbetet med att organisera för en omställning och möta utmaningarna kring styrlogiker och organisatoriska hinder (insats 1.1.1.) vara centralt för genomförandet.

Den här insatsen har potential att möta såväl behovet av att öka omställningstakten som utmaningar kring samhällsfunktioner, då hållbar energiförsörjning är nödvändig för den gröna omställningen. Insatsen förväntas även bidra till att möta styrning och ledning samt kapacitet och uppskalningsförmåga.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Samverkan med aktörer inom akademien, forskningsinstitut, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen, energibolag, nätbolag och näringslivet kommer också vara viktiga parter i genomförandet.

Insats 2.1.2. Skapa infrastruktur för kunskapsdelning och uppskalning av energieffektiviseringsåtgärder

En effektivare energianvändning är en förutsättning för att vi ska klara klimatomställningen och skapa ett hållbart energisystem. En effektivare energianvändning kan minska både kostnader och klimatpåverkan och kan uppnås både genom tekniska åtgärder och beteendeförändringar som innebär att energianvändningen minskar. Det finns i dag en uppsjö av tekniska lösningar som kan hjälpa oss att bli mer energieffektiva. Till exempel kan man genom digital styrning av belysning och inomhustemperatur spara många kilowattimmar och därmed pengar, eller övergå till andra energislag för uppvärmning.

Energieffektiviseringsåtgärder har således stor potential att både erbjuda en mer ekonomiskt fördelaktig lösning på längre sikt för användaren samtidigt som den har lägre klimatpåverkan och därmed stor samhällsnytta. Det kan dock vara svårt för både näringslivsaktörer och enskilda medborgare att avgöra vilka de mest kostnadseffektiva och klimatsmarta lösningarna är. Exempelvis har förutsättningar för optimal lösning för uppvärmning av fastigheter och lokaler förändrats kraftigt på kort tid och det som var mest fördelaktigt tidigare behöver inte vara det idag.

Bygg- och fastighetssektorn står för en betydande andel av energiförbrukningen, som enligt siffror från SCB och Boverket motsvarade ca 34 % av Sveriges totala

energianvändning år 2020 och ytterligare ca 2 % i energianvändning utanför Sverige genom importerat material. Här finns fortfarande stor potential att jobba med energieffektivisering både i bygghasen, kring materialval, transporter etc. och i förvaltningsfasen kring belysning, uppvärmning etc. Insatsen syftar därför till att främja och öka spridning av kunskap, metoder och erfarenheter av olika lösningar som har testats eller redan tillämpas i full skala. Bland annat pågår ett omfattande utvecklingsarbete inom den kommunalägda fastighetskoncernen i Göteborg Stad, Förvaltnings AB Framtiden, kring energieffektivisering, minskad klimatpåverkan och god boendemiljö. Även Stadsfastighetsförvaltningen i Göteborg har genom att anlita en energipedagog, som ökat kunskapen hos personal i till exempel skolkök, lyckats minska energianvändningen till följd av ändrade beteenden. Dessutom har BRG etablerat Plattformen för klimatneutralt byggande där ett stort antal entreprenörer i branschen deltar och där nya lösningar diskuteras och erfarenheter delas kring bland annat energieffektivisering och minskad energianvändning. Genom spridning av den kunskap som nu byggs upp på flera håll kan detta skapa mervärde i alla kommuner i regionen och resultera i att stimulera innovation och energismarta lösningar som gynnar företag med hållbarhet i fokus.

Även enskilda medborgare behöver få stöd i att förstå och vidta energieffektiviserande åtgärder, vilket de idag erbjuds via de klimat- och energirådgivare som finns inom kommunerna. Vissa lösningar kan dock vara förknippade med stora investeringskostnader som därmed hindrar att dessa åtgärder genomförs. Insatsen avser därför också undersöka möjligheten att upprätta en s.k. one-stop-shop hos kommunerna för utökad rådgivning, det vill säga ett enda kontaktställe inom kommunen där all information och stöd rörande möjligheter och behov kring energieffektivisering finns samlad, istället för att ansvar och stödfunktioner fördelas mellan olika förvaltningar kopplat till olika delar. Möjligheter att inom ramen för svensk lagstiftning koppla samman statliga lån och/eller bidrag till denna utökade rådgivningstjänst ska också undersökas liksom nyttan med och möjligheterna för att upphandla, eller nyttja befintligt upphandlade entreprenörer.

Den här insatsen möter framför allt utmaningar kring bristande kapacitet och uppskalningsförmåga, men även behovet av att öka omställningstakten och ställa om till en fossiloberoende region liksom att säkerställa de samhällsfunktioner som behöver och förväntas finnas på plats för att underlätta den gröna omställningen.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Särskilt viktiga för genomförandet av insatsen är de kommunala energi- och klimatrådgivarna. Samverkan med näringslivsaktörer så som privata fastighetsägare och SME:er med energikrävande verksamhet kommer vara centralt liksom energiföretagen och nätbolagen. Offentlig sektor och nationella myndigheter som Energimyndigheten och SCB samt aktörer från akademien, forskningsinstitut, Science Parks och civilsamhället kommer vara andra viktiga parter i genomförandet av insatsen.

Främja energieffektivitet			
Insats	Aktiviteter	Resultat	Effekt
Främja hållbar regional energiförsörjning	Stötta och stärk kommunerna i energiplanering för att säkerställa integration mellan strategisk planering och utveckling av energisystem.	- Ökad samverkan mellan kommuner. - Gemensamt påverkansarbete mot den nationella nivån. - Kommunala energiplaner som grund för regional samplanering.	- Säkra energiförsörjningen i regionen. - Förutsättningar för mer jämlik tillgång till energi i våra kommuner. - Ökad takt i omställningen och minskad klimatpåverkan.
	Identifiera lokalisering regionalt för olika energislag och ta fram samt verkställ en regional energiplan.	Regional energiplan för produktion och distribution.	- Optimerad lokal-regional energiproduktion. - Säkra energiförsörjningen i regionen.
	Utveckla och skala upp regionala lösningar för långtidslagring av el och värme inklusive utvärdering kring fysisk planering och tillståndsfrågor för framtida fullskaleanläggningar.	- Identifierade lösningar testade. - Genomförd utvärdering kring fysisk planering och tillståndsfrågor för framtida fullskaleanläggningar.	- Långtidslagring av el och värme. - Fossilfri energiproduktion och energianvändning. - Förutsättningar för mer jämlik tillgång till energi i våra kommuner. - Minskad klimatpåverkan.
	Utveckla och lansera nya regionala flexibilitetsresurser för stödtjänst/kapacitetsmarknader.	- Fler identifierade flexresurser. - Uppskalning av Effekthandel Väst.	- Robustare energisystem som hanterar energibehoven i regionen. - Minskad klimatpåverkan.
	Vidareutveckla och stärk förutsättningar för planering av regional vätgasinfrastuktur och förbered genomförande av prioriterade satsningar.	Samverkansplattform för planering av regional vätgasinfrastuktur	- Regional vätgasinfrastuktur på plats. - Fossilfri energiproduktion och användning.
Skapa infrastruktur för kunskapsdelning och uppskalning av energieffektiviseringsåtgärder	Tillvarata, sprida och skala upp erfarenheter, kunskap, metoder för energieffektiva lösningar (med fokus på bygg- och fastighetssektor).	- Ökad kunskapsspridning. - Ökad användning av olika energieffektiviserande åtgärder.	- Resurseffektivitet. - Kostnadsbesparingar. - Minskad klimatpåverkan.
	Identifiera möjligheter till byte mellan olika energislag för uppvärmning i fastigheter och aktivera relevanta satsningar.	- Identifierade fastighetsägare med potential att byta energislag. - Förbättrad ekonomi genom övergång till andra energislag.	- Minskat elbehov. - Bättre utnyttjande av befintligt fjärrvärmesystem. - Minskad klimatpåverkan.

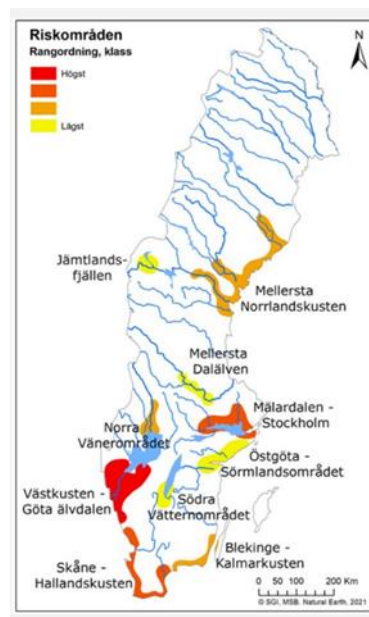
	Undersöka möjlighet att upprätta en one-stop-shop för ökat stöd till enskilda medborgare och andra aktörer kring energieffektiviseringsåtgärder, inkl. replikera modell för lån och bidrag för grupper med begränsade investeringsmöjligheter.	• Förbättrad och förenklad rådgivning • Integrerad rådgivning mellan sociala och klimatrelaterade aspekter	• Fler energieffektiviseringsåtgärder genomförts. • Minskad klimatpåverkan. • En mer jämlik omställning.
--	--	---	--

Mål 2.4: Anpassa till klimatförändringarna

Många vill bo eller etablera företag i Göteborgsregionen vilket innebär att större ytor behöver tas i anspråk för bostäder och service samt för näringslivet. Ju fler som bor och verkar i regionen desto större ytor behövs också för rekreation och andra ekosystemtjänster för att bibehålla en god livsmiljö. Målkonflikter behöver hanteras och olika intressen måste också vägas mot varandra.

Göteborgsregionen står inför en rad utmaningar kopplat till ökad klimatpåverkan. Västkusten-Götaälvdalsområdet är det riskområde i Sverige med högst klassning enligt SGI och MSB, där skred och översvämning utgör de allvarligaste riskerna med de värsta konsekvenserna. För att möta dessa risker behöver kommuner och andra aktörer i regionen samverka och agera gemensamt. Det är svåra och utmanande frågor och det finns ett uttalat önskemål från kommunerna om stöd i arbetet.

Ett klimat i förändring kräver vidare att ytor för klimatskydd säkerställs och att samhället utvecklas på ett sätt som gör att det går att leva hållbart och med så liten klimatpåverkan som möjligt. En annan viktig aspekt är att säkerställa en rättvis tillgång för regionens invånare till grönområden, kust och vatten samt platser med kylande eller värmande effekter. Här finns även en viktig koppling till gestaltad livsmiljö.

Figur 5. Kartbilden visar riskområdena och risknivå avseende effekter av klimatförändringarna. Källa: MSB.

Insatserna syftar till att vidta åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser. Insatserna bidrar till flera av målen inom Agenda 2030. Av särskild relevans är mål 13 och delmål 13.2 genom att integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering samt delmål 13.B genom att höja förmågan till effektiv klimatrelaterad planering och förvaltning. Insatserna bidrar också till att

integrera ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i regionala och lokala planerings- och utvecklingsprocesser vilket bidrar till Agenda 2030 mål 15 och särskilt delmål 15.9. Insatserna bidrar också till mål 11 bland annat genom att mildra de negativa effekterna av naturkatastrofer (delmål 11.5), skapa säkra och inkluderande grönområden till alla (delmål 11.7) samt främja nationell och regional utvecklingsplanering (delmål 11.A). Även mål 3 God hälsa och välbefinnande samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion och särskilt delmål 12.2 om hållbar förvaltning och användning av naturresurser är av relevans för insatserna.

Insats 2.4.1 Utveckla regional samplanering i markanvändningsfrågor

För att utveckla en grön, produktiv och jämlik storstadsregion behövs ett helhetsgrepp och en övergripande strategisk planering för att regionens markresurser ska användas på bästa sätt, med rätt plats för rätt ändamål. Många funktioner tar inte hänsyn till administrativa gränser mellan kommuner varför det ibland behövs ett mellankommunalt perspektiv. Insatsen syftar därför till ökad samverkan mellan kommuner. Detta kan exempelvis ske genom regionala överenskommelser för att säkra optimerad markanvändning på regional nivå samt genom att utveckla planerings- och lokaliseringsprinciper för hållbar urban markanvändning. Denna samplanering handlar dels om att identifiera och bygga en gemensam förståelse för vilka ytor som är särskilt viktiga att bevara. Det kan vara gröna kilar, värdefull jordbruksmark, ytor som behövs för att minska klimatpåverkan eller ytor som är avgörande för att klara klimatförändringarna. Dels handlar insatsen om att identifiera var det är lämpligt att utveckla befintlig bebyggelse eller exploatera för olika ändamål, så som bebyggelse, energiproduktion eller näringsverksamhet. Genom att viktiga funktioner som bostäder, näringsliv, kultur och olika typer av service, till exempel kollektivtrafik, lokaliseras rätt både i förhållande till befintliga förutsättningar och till varandra skapas maximala synergieffekter och bäst klimatnytta. Genom att utarbeta gemensamma planerings- och lokaliseringsprinciper kan en mer optimerad regional planering nås. I den tidiga strategiska och mellankommunala planeringen läggs också grunden till att lyckas med gestaltad livsmiljö, som inte bara avser estetiska värden utan i hög grad innebär att skapa flexibla, tillgängliga och funktionella miljöer med avstamp i det befintliga och en tydlig riktning framåt.

Som stöd avses bland annat GIS-data tas fram över områdena där data saknas idag liksom kartläggning ske av blåa och gröna strukturer. Planeringen ska samtidigt säkerställa att vi inte skapar nya ojämlikheter mellan olika samhällsgrupper utan att de åtgärder som vidtas för att minska klimatpåverkan med avseende på hur vi planerar bostadsområden, utvecklar mobilitetslösningar eller etablerar grönytor inte missgynnar inkomstsvaga grupper utan istället utjämnar befintliga ojämlikheter. Detta bidrar inte bara till en minskad klimatpåverkan utan också till ökad tillit och minskad polarisering i samhället.

Ett samlat grepp på de blå och gröna ytor som finns i regionen är också en del i att förbereda oss på skarpare EU-direktiv som kan komma i framtiden. Exempel på sådan lagstiftning är Nature Restoration Law där förhandlingar inom EU pågår och som bland annat innehåller förslag på tydliga mål för att urbana grönytor samt krontäckning i samhällen ska öka.

Inom ramen för insatsen bör de digitala verktyg som utvecklas under insats 1.2.2 (Bygga digital verktygslåda för att öka medborgarnas deltagande i omställningen) nyttjas för att både nyttja medborgarnas kunskap och ta vara på förslag till lösningar för optimal planering samt att säkra legitimitet och acceptans för den långsiktiga strategiska planeringen och lokaliseringen av olika funktioner i regionen.

Insatsen möter flera av de utmaningar som identifierats i analysen. Framför allt att det kommer att bli svårt att klara av att möta invånarnas behov av grundläggande samhällsfunktioner, men även att det krävs en gemensam riktning och planeringsförmåga för att öka omställningstakten och minska klimatpåverkan.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Av särskild relevans är samverkan med kommunerna samt Länsstyrelsen som har ett uppdrag att bistå med regional samordning. Samverkan med aktörer inom akademien, forskningsinstitut, näringsliv, övriga kommuner i Göteborgsregionen och civilsamhället, som till exempel lokala naturskyddsföreningar och Väst kuststiftelsen, kommer också vara viktigt i genomförandet.

Insats 2.4.2. Skapa förutsättningar för naturbaserade och tekniska lösningar för koldioxidupptag

För att hålla nere den globala uppvärmningen behöver i första hand koldioxidutsläppen minska drastiskt. Det kommer dock kvarstå utsläpp som man inte lyckas få ned till nettonoll utan som istället behöver absorberas. Detta sker redan idag tack vare de naturliga kolsänkor som finns, så som skogar, åkrar, våtmarker och delar av haven, men även tekniska lösningar utvecklas snabbt för att möta behovet av att ta upp koldioxid från atmosfären. Koldioxidupptagning bör dock inte ses som ett komplement till att minska utsläppen av koldioxid, utan endast ett sätt att kompensera för kvarvarande utsläpp för att nå nettonollutsläpp av koldioxid.

Insatsen syftar till att kartlägga och värdera potentialen av regionens gröna och blå strukturer för att identifiera de områden som är av särskild betydelse som naturliga kolsänkor och som behöver bevaras och/eller restaureras i syfte att säkra koldioxidupptagning i regionen. Denna kartläggning är också en viktig input till insatsen kring samplanering i markanvändningsfrågor (2.4.1) då dessa värden ställs mot andra samhällsnyttor och där såväl mellankommunala intressen som nyttjande och bevarande kan behöva vägas mellan varandra.

Även om de naturliga kolsänkorna i regionen behöver säkerställas så kommer också tekniska lösningar behövas för att vi ska klara 1,5-gradersmålet. Avskiljning och lagring av koldioxid, CCS (Carbon Capture and Storage), är en avgörande teknik för att åstadkomma minskade och negativa utsläpp. Göteborgsregionen har goda förutsättningar, med en potential att ta upp ca två tredjedelar av de direkta utsläppen med hjälp av CCS, med flera stora punktutsläpp och en väl fungerande och utbyggd hamn, liksom en närhet till redan etablerade lagringsområden i Nordsjön. Samverkan mellan relevanta aktörer i regionen kring hur en gemensam infrastruktur för bortforsling av infångad koldioxid kan se ut har påbörjats. Detta arbete behöver fortsätta utvecklas för att lyckas få fram de lösningar som behövs, inklusive infrastruktur och lokalisering, samt finansieringsmodeller för de stora investeringar detta innebär och den lagstiftning som måste finnas på plats.

Insatsen hanterar såväl utmaningar med befintlig styrning och ledning som bristande kapacitet och uppskalningsförmåga, men möter även behovet av att öka omställningstakten.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Samverkan med aktörer inom akademien, forskningsinstitut, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhället kommer också vara viktigt i genomförandet.

Insats 2.4.3. Stödja kommunerna i mellankommunala klimatanpassningsfrågor

För att möta kommunernas behov av stöd i klimatanpassningsarbetet kommer insatsen bland annat att arbeta fram en regional klimatanpassningsplan. Planens fokus ska ligga på de mellankommunala frågor där kommunerna ser ett mervärde i samverkan och som är svåra för en enskild kommun att lösa på egen hand. Planen är således tänkt som ett komplement till kommunernas egna klimatanpassningsplaner. Exempel på relevanta frågor kan vara hur kommunerna kan samverka kring klimatanpassningsåtgärder längs kust och gemensamma vattendrag, gemensamma ställningstaganden kring scenarier, tidsaspekter och prognoser avseende risker och klimateffekter, samt kommunikation med fastighetsägare och privatpersoner.

En annan del i insatsen kan vara att sammanställa regionala planeringsprinciper, en vägledning eller liknande för klimatanpassningsåtgärder i bebyggd miljö. Här kan exempelvis modeller för finansiering och ansvar för områdesvisa åtgärder ingå. Andra viktiga aspekter är sätt att kombinera tekniska lösningar med naturbaserade och förena åtgärderna med såväl sociala som ekologiska behov. Genom att välja rätt klimatanpassningslösningar kan flera funktioner uppnås som utöver klimatskydd både bidrar till biologisk mångfald och sociala aspekter som gestaltad livsmiljö. Till exempel har MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) nyligen presenterat data som visar att ytemperaturen ofta skiljer sig mellan olika områden inom samma kommun. Tänkbara orsaker till att vissa områden har högre

yttemperatur än andra skulle kunna vara tätare bebyggelse, större ytor med hårda material och färre grönytor, vilket är vanligare i socioekonomiskt svaga områden än i områden där det bor personer med högre inkomst. Genom att synliggöra sådana strukturella skillnader mellan olika socioekonomiska gruppers förutsättningar kan ojämlika villkor avseende climateffekter minskas genom lämpliga åtgärder.

Insatsen kopplar till insats 1.1.1. (Bygga upp regional omställningskapacitet) som också innebär stöttning på olika sätt med processer, verktyg etc. för att öka omställningsförmågan i kommunerna och hos andra aktörer. Insatsen har också tydlig bäring på det krav på kommunerna att de i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra, enligt den nationella klimatanpassningsstrategin.

Insatsen riktar sig främst mot utmaningarna att klara samhällsfunktioner för grön omställning samt styrning och ledning, men ökar även möjligheterna till kapacitetsuppbyggnad och uppskalning.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Av särskild relevans är samverkan med kommunerna, Länsstyrelsen och Västra Götalandsregionen, klimatkommunerna och SKR, men även samverkan med Lantmäteriet och Jordbruksverket kan vara aktuellt samt flera nätverk inom GR. Samverkan med aktörer inom akademien, forskningsinstitut, näringsliv, civilsamhället och andra organisationer i Göteborgsregionen kommer också vara viktigt i genomförandet.

Anpassa till klimatförändringarna			
Insats	Aktiviteter	Resultat	Effekt
Utveckla regional samplanering i markanvändningsfrågor	Utarbeta och verkställa planerings- och lokaliseringsprinciper inom olika användningsområden som t.ex. jämlik tillgång till grönytor och energiproduktion.	- Gemensamma politiska överenskommelser. - Planerings och lokaliseringsprinciper till grund för regional planering.	- Bryta kommunala egenintressen och öka regionala samlade nyttan. - Optimera markanvändningen i regionen. - Ökad klimatnytta och minskad klimatpåverkan. - Mer jämlik tillgång till samhällsfunktioner inkl. grönområden och vatten.
	Ta fram och tillämpa olika kunskapsunderlag: - GIS-data där data idag saknas - Definitioner och kartläggning av urban grön infrastruktur i regionen (privat och offentligt ägd mark) - Fördjupade strategibilder för relevanta frågor/områden	- Bättre kunskapsunderlag och tillgång till mer data. - Strategibilder för olika användningsområden inkl. mer jämlik tillgång till olika funktioner och värden, så som verksamhetsetableringar, nya bostadsområden, energiproduktion, infrastruktur, grönytor etc. - Kartläggning av eventuella skillnader mellan mindre geografiska områden.	- Ökad klimatnytta genom optimerad planering. - Ökad förståelse för regionens fysiska förutsättningar. - Minskad klimatpåverkan. - En mer jämlik omställning.
	Utveckla och skala upp en samverkansprocess med berörda aktörer kring bevarande och nyttjande av blå-gröna strukturer i regionen.	Gemensam förståelse för blå-gröna tillgångar i regionen.	- Långsiktigt hållbart nyttjande av blå-gröna strukturer i regionen. - Ökad klimatnytta genom bevarande av grön-blå strukturer. - Stärkt attraktivitet i regionen. - Stärkt konkurrenskraft och förutsättningar för blå-gröna näringar i regionen. - Minskad klimatpåverkan. - En mer jämlik tillgång till grönområden och vatten.
Skapa förutsättningar för naturbaserade och	Vidareutveckla och implementera verktyg som kartlägger, definierar, värderar och visualiserar regionens gröna och blå strukturer.	- Tydliggjort regionens grön-blå tillgångar och hur dessa bör användas. - Identifierat värdefulla områden som utgör naturliga kolsänkor.	- Ökad klimatnytta genom bevarande/restaurering av naturliga kolsänkor. - Minskad klimatpåverkan.

tekniska lösningar för koldioxidupptag	Vidareutveckla och aktivera aktörssamverkan för CCS-lösningar inkl. finansieringslösningar, infrastruktur etc.	- Förslag på lösningar till långsiktig etablering. - Tydliggjort fördelning av ansvar, risk och investeringsbehov.	- Etablerade CCS-lösningar. - Minskad klimatpåverkan.
Stödja kommunerna i mellankommunala klimatanpassnings-frågor	Ta fram och implementera regional klimatanpassningsplan med fokus på de mellankommunala frågor där kommunerna ser ett mervärde i samverkan.	En klimatanpassningsplan för hela regionen som tillämpas vid planering och utveckling.	- Ökad resiliens i regionen. - Minskade risker och kostnader för konsekvenserna av klimatförändringarna på bebyggelse och infrastruktur. - God och hälsosam livsmiljö.
	Sammanställa och sprida principer/vägledning eller liknande för klimatanpassningsåtgärder i bebyggd miljö	Vägledande principer för relevant tillämpning i planering och utveckling av regionen	- Mer resurseffektivt arbete i kommunerna. - Ökad resiliens i regionen. - Minskade risker och kostnader för konsekvenserna av klimatförändringarna på bebyggelse och infrastruktur. - Ökad klimatnytta till följd av bl.a. användning av naturbaserade lösningar. - Bättre gestaltad livsmiljö. - Förbättrad hälsa.

Mål 2.6: Främja cirkulär ekonomi

Regeringen antog 2020 en nationell strategi för omställning till cirkulär ekonomi som pekar ut riktningen för arbetet som behövs för att ställa om till cirkulär produktion, konsumtion och affärsmodeller, samt giftfria och cirkulära materialkretslopp. Vidare är ökad nyttjandegrad av befintliga resurser central för omställningen till hållbar konsumtion där tjänster inom tillgång framför ägande blir en viktig del för att effektivisera användningen av produkter och material. Den nationella strategin slår fast att omställningen måste genomföras gemensamt av politik, näringsliv, offentlig sektor, akademi och civilsamhälle. Strategin har tagits vidare och anpassats, förankrats och omsatts i handling på regional och lokal nivå. För att möjliggöra ökad omställningstakt i hela regionen är en bred delaktighet från olika aktörer en grundförutsättning, genom vilket nya sätt utvecklas för att designa, producera och använda gemensamma resurser smartare för en hållbar region.

Insatsen bidrar till flera mål inom Agenda 2030. Särskilt relevant är mål 12 Hållbar konsumtion och produktion då insatsen syftar till hållbar förvaltning och användning av naturresurser (delmål 12.2) och att väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall (delmål 12.5). Andra mål som insatserna berör är mål 6 och särskilt delmål 6.3 om förbättrad vattenkvalitet, mål 7 genom att minska andelen fossilt bränsle i fjärrvärmesystemet, mål 8 och särskilt delmål 8.1 om hållbar ekonomisk tillväxt samt mål 11 och delmål 11.6 om att minska städernas miljöpåverkan.

Insats 2.6.1 Stimulera bevarandet av befintliga resurser och accelerera omställning till hållbara cirkulära flöden i nyckelsektorer

Insatsen bygger på de övergripande målen i den politiskt antagna regionala avfallsplanen; att begränsa den totala materialåtgången, minska mängden avfall och användning av jungfruliga material, förlänga livslängd på produkter samt maximera möjligheten för återanvändning.

För att nå målen krävs samarbete över hela värdekedjan både uppströms och nedströms med utgångspunkt i en hållbar konsumtion och rättvis resursfördelning. Insatsen består av flera aktiviteter som tillsammans kan påskynda omställningen. Kommunernas främsta verktyg för att främja övergången från linjär till cirkulär ekonomi är genom upphandling. Det krävs tillgång till cirkulära produkter och produkter som tillverkats av återvunnet material i så hög utsträckning som möjligt samt vilja att upphandla cirkulärt. Insatsen kopplar således tydligt till insats 1.3.2 (Skapa strukturer för att gynna näringslivsaktörer med hållbarhet i fokus). Utöver upphandling är också kommunernas organisatoriska omställning till att agera som en cirkulär kund i hela brukarcykeln, det vill säga vid anskaffning, innehav och avyttring, central.

De områden som har störst potential för ökad cirkularitet är byggsektorn. Detta knyter också an till insats 2.1.2 (Skapa infrastruktur för kunskapsdelning och uppskalning av energieffektiviseringsåtgärder) där byggsektorn har stor potential att

minska sin energianvändning inte minst genom materialval inkl. återanvändning och återvinning. Befintliga plattformar och nätverk, till exempel plattform för klimatneutralt byggande, har potential att replikeras till fler sektorer och skalas upp med fler aktörer uppströms och nedströms från hela regionen. Beprövade arbetssätt kan replikeras också inom andra prioriterade områden som plast, elektronik, möbler, textilier och livsmedel.

Insatsen är viktig för att möta regionens utmaningar kring omställningstakt och befintlig styrning och ledning, men också för att öka kapaciteten och uppskalningsförmågan i regionen.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika delar där GR, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Samverkan med aktörer inom näringsliv, inklusive det branschöverskridande nätverket CradleNet, akademien, forskningsinstitut och civilsamhällesorganisationer som till exempel WWF, Stadsmissionen och liknande, kommer också vara viktigt i genomförandet.

Främja cirkulär ekonomi			
Insatser	Aktiviteter	Resultat	Effekt
Stimulera bevarande av befintliga resurser och accelerera omställning till hållbara cirkulära flöden i nyckelsektorer	• Identifiera och aktivera värdekedjor i sektorer viktiga för omställning till hållbara cirkulära flöden där kommuner kan vara en pådrivande aktör.	• Översikt över vilka prioriterade materialflöden kommun(er) kan påverka.	• Ökad kunskap om kommuners potential att genom övergång till hållbara cirkulära flöden bidra till ökad omställningstakt
	Mobilisera nyckelaktörer och tydliggöra vilket mandat och roll olika aktörer kan ha i omställning till hållbara och cirkulära flöden.	• Aktörer i prioriterade materialflöden aktiveras. • Var och ens roll i omställningen identifieras och nya idéer, satsningar och samarbeten skapas.	• Ökad gemensam förståelse för aktörers rådighet
	Identifiera behov av fler samt stärka och replikera befintliga kapacitetsbyggande plattformar inom identifierade sektorer.	• Ökad samarbete uppströms och nedströms i värdekedjan för samskapade i prioriterade sektorer (ex plast, livsmedel, bygg, textilier).	• Mobilisera aktörer i samverkan för att klara målet t. ex. om 40% ökad lokal livsmedelsförsörjning, minskad plastanvändning, minskade fossila utsläpp från avfallsförbränning
	Genomföra policy-labs inom nyckelsektorer som t.ex. bygg/fastighet, mode/textil, livsmedel och plast.	• Identifierade behov av förändrade styrmedel. • Förslag på incitamentsstrukturer och/eller förändrade regelverk.	• Ökad kunskap om vad som behöver förändras och vem som har ansvar för att detta ska ske
	Skala upp och sprid gemensamma kriterier/kravställningar för ökad hållbarhet och cirkularitet.	• Ökad andel upphandlade produkter som stöttar hållbara cirkulära flöden. • Kommunerna agerar som "cirkulära kunder".	• Accelererad omställningstakt till hållbara cirkulära flöden genom kommuners och regioners upphandlingsverktyg.
	Vidareutveckla och skala upp digitala lösningar för att tillgängliggöra information om "materialbanker"	• Ökad kunskap om vilka material som finns var och vad de kan användas till. • Mer material och produkter cirkuleras istället för att gå till avfall. • Cirkulära företag får möjlighet att skapa nya affärsmöjligheter.	• Ökad synlighet av återanvändningsbara material och produkter. • Avgiftade cirkulära flöden.

		• Ökad möjlighet att avgifta cirkulära flöden.	
	Identifiera och tillämpa nycklar som kan påverka beteenden och vanor för att nå ökad cirkularitet och minskade avfallsmängder	• Ökad kunskap om vilka åtgärder som kan vara effektiva för respektive målgrupp. • Insatser som förändrar beteenden och attityder.	• Ökad gemensam förståelse för aktörers olika rådighet och vad som påverkar aktörers val och beteenden.
	Använda och skala upp metoder kring platsutveckling för att visa på möjligheterna att bevara och nyttja befintliga miljöer och resurser	• Ökat bevarande och nyttjande av befintliga strukturer, miljöer och resurser.	• Ökad resurshushållning.
	Identifiera specifika behov av insatser, inkl. genomföra materialflödesanalyser, inom sektorerna bygg/fastighet, textil, livsmedel och plast och skapa större, branschspecifika punktinsatser utifrån dessa	• Uppskalning från erfarenheter från t.ex. multifunktionella växthus i Göteborg där synergier från urban spillvärme tillvaratogs. • Stärkta och uppskalade aktörsövergripande satsningar inom bland annat textilbranschen.	• Ökad resurshushållning. • Minskad klimatpåverkan. • Minskad plastanvändning i staden.

Mål 2.8: Främja hållbar mobilitet i städerna

Hållbar mobilitet är en av de mest centrala frågorna då transportsektorn utgör en av regionens största utsläppskällor (ca 30 %). Det behövs snabba och omfattande förändringar för att minska deras klimatpåverkan. Då handlar det inte bara om att ställa om fordonsflottan till fossilfria alternativ utan också om att åka mer kollektivt, cykla och gå när det är möjligt. Detta förutsätter utveckling av nya system, affärsmodeller och beteenden. Allt för många väljer bilen idag, både av bekvämlighetsskäl och för att de upplever att konkurrenskraftiga alternativ saknas. Trafiken behöver också minska generellt, samtidigt som den trafik som inte kan elimineras eller effektiviseras behöver elektrifieras.

Göteborgsregionens kommuner och näringsliv arbetar med flera parallella spår i syfte att främja hållbar mobilitet i städerna, men spåren behöver integreras och systemlösningarna där fysisk planering, trafikplanering, beteenden och uppskalning av företagens mikromobilitetslösningar ingår behöver stärkas. En ökad andel mikromobilitet i transportmixen innebär till exempel att infrastruktur som idag är reserverad för biltrafik kan komma behöva tas i anspråk för utbyggda cykelbanor. En sådan utveckling pågår redan runt om i Europa och här behöver regionen stärka sina insatser för att nå uppsatta mål inom bland annat klimat, hälsa och jämlikhet.

Insatserna bidrar till flera av målen inom Agenda 2030 och syftar främst till att öka tillgång till hållbara transportsystem (delmål 11.2) och att bidra till att minska städernas negativa miljöpåverkan genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet (delmål 11.6). Insatserna bidrar också till mål 3 God hälsa och välbefinnande och särskilt delmål 3.4 om minskat antal dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa samt delmål 3.9 om att minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av kontaminering av luft.

Insats 2.8.1 Utveckla mobilitetslösningar och regional organisation med fokus på hållbar pendling

Många människor pendlar idag inom regionen och 75 % av alla arbetsplatser i regionen ligger i Göteborg och Mölndal. De största resflödena finns således i inom samt till och från Göteborg. Många vägar och järnvägar har redan nått sin maximala kapacitet för att möta detta resflöde. Därtill finns en förväntad befolkningsökning, ambitiösa mål kring ökat antal besökare och en önskan om utökning av arbetsmarknadsregionen, vilket kan antas komma leda till ännu fler resor både i och mellan orterna i regionen. Insatsen har därför ett särskilt fokus på pendling inom ramen för att uppnå hållbart resande i regionen och syftar till att genom olika åtgärder motverka kapacitetsbrist och trängsel samt minska koldioxidutsläppen som följer av ett ohållbart resande. Särskilt viktigt att säkerställa är att det finnas enkla och attraktiva alternativ till bilen, för hela eller delar av resan. På grund av att kollektivtrafiksystemen redan idag är överbelastade/har nått maxkapacitet är satsningar på bussar och tåg inte tillräckliga utan behöver kompletteras med satsningar på cykel som transportslag.

Insatsen kan bland annat innebära att skapa ett cykelkansli för att samla cykelfrågorna och stärka upp infrastrukturen för att främja cykelpendlingen även för längre avstånd. Inom insatsen ryms även att ta fram nya koncept för mångfunktionella och lokalt anpassade mobilitets- och servicehubbar för att underlätta både vardagslivet och det hållbara resandet. Andelen icke-resor är av stor betydelse för att minska klimatavtrycket i regionen. För att avlasta kollektivtrafiken i överfulla stråk kan därför förutsättningar för lokalisering av nischade kluster med kontorshubbar och coworking-areas utanför regionkärnan utredas. Liknande koncept har utförts i mer rurala miljöer, men behöver omarbetas till en göteborgsregional kontext. De yrkesgrupper som under pandemin utvecklade välfungerande arbetssätt för distansarbete har sett stora vinster i det mera flexibla arbetslivet. Arbetsgivare till yrkesgrupper där arbetsuppgifter kan utföras mera effektivt genom minskat resande kan även utläsa en ökad produktivitet. De områden som kan vara lämpliga behöver ligga i lägen med god kollektivtrafiksörjning, till exempel stationssamhällen. Genom att utgå från befintliga värden och jobba med platsidentitet och gestaltad livsmiljö finns möjlighet att skapa kreativa och goda miljöer såväl som attraktiva och funktionella arbetsplatser för egenföretagare, mindre företag eller för dem som inte behöver pendla in till sin ordinarie arbetsplats varje dag.

Insatsen är en viktig pusselbit i arbetet för att få en så grundläggande samhällsfunktion som arbetspendling att fungera utan att sänka andra värdefulla parametrar för människors välbefinnande som enkelt vardagsliv, ren luft med mera. Insatsen hänger starkt ihop med insats 2.4.1. (Utveckla regional samplanering i markanvändningsfrågor), 1.1.1. (Bygga upp regional omställningskapacitet) och 1.3.1. (Stärka näringslivets övergång till nya och hållbara affärsmodeller). Denna insats har även tydliga kopplingar till cirkulär ekonomi, gestaltad livsmiljö och samt attraktiv region i stort.

Insatsen möter flera av de i analysen identifierade utmaningarna, bland annat bristande kapacitet och infrastruktur för det hållbara resandet i regionen samt svårigheter att klara samhällsfunktioner för grön omställning.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Samverkan med aktörer inom näringslivet, så som Fastighetsägarna Väst och företagsaktörer inom co-working och shared spaces, är viktiga. Av särskild relevans är också samverkan med Västtrafik, Västra Götalandsregionen samt forskningssidan genom Chalmers och Handelshögskolan. Bland civilsamhällesorganisationer kan samverkan med till exempel Cykelfrämjandet bli aktuellt.

Insats 2.8.2 Kraftsamla för transporteffektivisering och elektrifiering av person- och godstransporter

Transporteffektivisering och elektrifiering är självständiga åtgärder men är beroende av varandra i systemlösningen, där transporteffektivisering minimerar behovet av elektrifiering och ökar kapaciteten för den energiförsörjning som behövs för

elektrifieringen. En stark drivkraft bakom de ökade godstransporterna är e-handeln som har vuxit snabbt. När e-handeln växer allt snabbare ökar också kraven på hållbara och utsläppsfria leveranser, vilket medför att behovet av små och elektrifierade leveransfordon ökar. Många av de traditionella logistikföretagen i regionen satsar på att utveckla sista-milen-leveranser, det vill säga, sista transporten av en vara fram till slutkund, med mindre elektrifierade fordon inom mikromobilitetssegmentet, men det växer också fram många nya företag som satsar på den här typen av leveranser. Det finns ett stort behov av att optimera laddinfrastruktur och ruttplanering i ett system där gods- och persontransporter kan samexistera och ytor och infrastruktur för de båda kan samnyttjas.

Flera orter i regionen ser en ökad konkurrens om den urbana infrastrukturen både mellan olika transportslag, men också mellan transporter och gång- och vistelseytor. Den relativa konkurrensen mellan olika trafikslag behöver öka för att klara av att främja mer transporteffektiva lösningar. Det handlar både om utformning och breddning av befintlig gång- och cykelinfrastruktur men även om var och hur dessa fordon ska parkeras i staden.

Storstadsregionen Göteborg har flera starka samarbeten och satsningar som kan utgöra språngbräda och katalysator för identifierade behov inom denna insats och växla upp regionalt. Gothenburg Green City Zone, satsningen på kvällstransporter av kommunleveranser och DB Schenkers testpilot inför deras globala uppskalning av stadsnära leveranser är lokala satsningar som visar hur aktörer i bred samverkan bland annat kan optimera nyttjande av stadens ytor över hela dygnet, dela data för ruttoptimering, frigöra yta för boende och besökare och minimera tillkomsten av suboptimerad laddinfrastruktur för godstransporter.

Godstransporter med mikromobilitetsfordon ställer dessutom nya krav på infrastrukturen, inte minst för omlastning av gods vilket kräver omlastningshubbar i centrala lägen och kreativa lösningar på samnyttjande av ytor över dygnets alla timmar. Ett behov tillika en möjlighet är också att bygga broar mellan det för regionen relativt nya mikromobilitetsklustret och den traditionella fordonsindustrin i regionen.

Insatsen möter flera av de identifierade utmaningarna men framförallt låg omställningstakt och svårigheter att klara samhällsfunktioner för grön omställning.

Centrala aktörer för genomförande

Insatsen innehåller flera olika komponenter där GR, BRG samt Göteborgs Stad har olika roller för olika delar av genomförandet. Samverkan med aktörer inom akademien, forskningsinstitut, Science Parks, näringsliv, civilsamhället och andra organisationer i Göteborgsregionen kommer också vara viktigt i genomförandet. Av särskild relevans är samverkan med näringsliv så som åkerier, operatörer med transportdata och mikromobilitetsföretag. Även kommunala organisationer så som trafikförvaltningar och planerande förvaltningar är centrala för samverkan.

Främja hållbar mobilitet i städerna			
Insatser	Aktiviteter	Resultat	Effekt
Utveckla mobilitetslösningar för hållbart resande i regionen	Identifiera och tillsätta regional samordnande funktion inom hållbart resande, t.ex. etablering av ett regionalt cykelkansli.	Etablerad funktion som samordnar insatser och underlättar planering.	- Nya förutsättningar för mobilitet utanför regionkärnan - Enklare för resenären att välja hållbara resalternativ
	Utveckla, implementera och sprida koncept för multifunktionella mobilitets-hubbar anpassade till lokala förutsättningar i samverkan med arbetsgivare	Etablerade hubbar runt om i regionens kommuner.	- Förenklat vardagspussel och ökad hållbar pendling. - Minskad klimatpåverkan
	Utveckla och lokalisera attraktiva kontorshubbar/coworking areas tillsammans med arbetsgivare	- Identifierade möjliga platser för lokalisering. - Etablerade kontorshubbar och mötesplatser.	- Synergier utifrån lokala förutsättningar och platsidentitet - Minskad belastning på transportsystemet - Minskad klimatpåverkan
Kraftsamla för transporteffektivisering och elektrifiering av person- och godstransporter	Stärka och växla upp arbetet inom Gothenburg Green City Zone och Gothenburg Climate Partnership med avseende på transporteffektivisering och medborgarinvolvering.	- Lösningar på komplexa utmaningar inom transporteffektivitet i syfte att kraftigt minska vägtrafikarbetet. - Kunskaper och erfarenheter från GGCZ och GCP sprids och tillämpas regionalt och nationellt. - Regionalt uppväxlad samverkansmetod från GGCZ.	- Fler företag och jobb inom nya branscher - Ökat medborgarinflytande - Minskat antal transporter och belastning på vägar och järnvägar. - Minskad klimatpåverkan. - Mer hälsosamma och attraktiva stadsmiljöer. - Ökad takt i klimatomställningen.
	Kartlägga, utveckla och implementera metodik för hur behoven hos olika användar- och målgrupper kan tillgodoses samtidigt som det minskar trafikarbetet.	- Identifierade användar- och målgrupper. - Förståelse för hur mobilitetslösningar kan målgruppsanpassas.	- Förändrade resvanor och beteenden kopplat till hållbar mobilitet. - Mer jämlik tillgång till mobilitetslösningar. - Minskad klimatpåverkan.
	Skapa accelererad elektrifiering av godstransporter genom optimerad laddinfrastruktur, optimerad	- Besluts- och investeringsunderlag i form av kartor ("heat maps") över regionalt behov av laddinfrastruktur för godstransporter. - Tillgängliggjorda data för ruttoptimering.	- Nya arbetssätt, beteenden och attityder. - Förbättrad luftkvalitet. - Lägre bullernivåer. - Förbättrad lönsamhet för företag.

	ruttplanering och effektivt samnyttjande.	• Metoder för planering och optimering.	• Mellanorganisatoriskt lärande. • Förbättrad transportservice till medborgare, offentliga beställarorganisationer och privata företag.
--	---	---	--

Budget

Totalbudget för respektive mål:

1. ETT SMARTARE EUROPA	
MÅL	TOTALBUDGET
1.1 Stärk forskning och innovation	35 Milj kr
1.2 Säkra nyttan av digitalisering	50 Milj kr
1.3 Stärka små och medelstora företags tillväxt och konkurrenskraft	75 Milj kr
2. ETT GRÖNARE EUROPA	
MÅL	TOTALBUDGET
2.1. Främja energieffektivitet	70 Milj kr
2.4 Anpassa till klimatförändringarna	70 Milj kr
2.6 Främja cirkulär ekonomi	40 Milj kr
2.8 Främja hållbar mobilitet i städerna	30 Milj kr

Bilaga 1 – Centrala styrdokument och överenskommelser

Globala överenskommelser och ramverk

Agenda 2030

Den här lokala omställningsstrategin tar sin utgångspunkt i Agenda 2030. Mål 11: Hållbara städer och samhällen, och dess delmål, är det mest centrala i arbetet med att skapa en hållbar storstadsregion och för att lösa de utmaningar som står i fokus för Göteborgsregionen. Att hantera skillnader i livsvillkor och livsmiljöer mellan olika grupper och olika delar av storstadsregionen kräver en inkluderande och hållbar urbanisering, sett till bland annat bostäder, transportsystem och grönområden. Även minskad miljö- och klimatpåverkan och klimatanpassningsåtgärder är nödvändiga för att storstadsregionen ska bli hållbar och medföra förbättrade möjligheter för alla. Utöver Mål 11 är flera andra mål relevanta utifrån Göteborgsregionens utmaningar och möjligheterna att uppnå en jämlik, grön och produktiv storstadsregion. Nedan beskrivs kort hur några av de mest relevanta målen hänger samman med Göteborgsregionens utmaningar och möjligheter.

Mål 3: God hälsa och välbefinnande

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Människors hälsa påverkas av såväl ekonomiska, ekologiska och sociala faktorer. Genom en regional strategi för hållbar urban utveckling som inkluderar åtgärder för utsläppsminskningar, nya och utökade arbetstillfällen och inkludering genom nya samverkansmöjligheter skapas det förutsättningar för att bidra till att nå mål om god hälsa och välbefinnande.

Mål 7: Hållbar energi för alla

Hållbar energiförsörjning är en viktig del för att möjliggöra en grön omställning av främst industrin och transportsektorn, som idag utgör de största utsläppskällorna av växthusgaser i Göteborgsregionen.

Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Ökad företagsamhet och produktivitet som bygger på nya innovativa gröna affärsidéer behövs för att kunna resultera i ökad konkurrenskraft och tillväxt i Göteborgsregionen och bidra till en stabil och bred arbetsmarknad.

Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Göteborgsregionen är en industririg region med stora växthusgasutsläpp. Ökad innovation, resurseffektivitet och infrastrukturlösningar som möter utmaningar och behov i regionen kan möjliggöra en hållbar industri och ett företagsklimat som bidrar till en jämlik, grön och produktiv region.

Mål 10: Minskad ojämlikhet

Grunden för ett hållbart samhälle är en rättvis fördelning av resurser och såväl ekonomiskt, socialt som politiskt inflytande i samhället. Genom att integrera de tre hållbarhetsperspektiven i en regional omställningsstrategi kan möjligheterna öka för att skapa goda livsvillkor för invånarna samt förbättra förutsättningarna att minska de ojämlikheter som finns i Göteborgsregionen idag.

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

Klimatförändringarna är vår tids stora utmaning som kommer påverka alla delar av samhället. Att bekämpa klimatförändringarna är avgörande för att minimera de negativa konsekvenser som klimatförändringarna för med sig och således en förutsättning för att uppnå hållbar utveckling i Göteborgsregionen. Även klimatanpassningsåtgärder behövs för att hantera de effekter som uppstår i livsmiljöer nu och i framtiden, och för att infrastruktur och ekonomi ska vara långsiktigt hållbar.

Då målen i Agenda 2030 är integrerade innebär det att strategin även bidrar till ytterligare mål än de som lyfts fram ovan, till exempel mål 6 Rent vatten och sanitet för alla, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion, mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald samt mål 17 Genomförande och globalt partnerskap.

Parisavtalet

Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Avtalet syftar till att begränsa den globala uppvärmningen långt under 2 °C och sträva efter att begränsa den till 1,5 °C genom att minska utsläppen av växthusgaser. Avtalet handlar även om att öka förmågan att anpassa sig till negativa klimateffekter, och att hantera de skador och förluster som uppstår till följd av klimatförändringarna. Nästan alla världens länder har förbundit sig att genomföra åtgärder som bidrar till att målen i Parisavtalet uppnås, men en grundtanke är att de länder som har bäst förutsättningar ska gå före i klimatomställningen. Här bär således länder som Sverige ett särskilt ansvar och Parisavtalet behöver omsättas både på nationell, regional och kommunal nivå för att bidra till att minska växthusgasutsläppen i linje Parisavtalets målsättningar.

EU:s gröna giv och klimatmål

EU:s gröna giv syftar till att möjliggöra en grön omställning i EU och målet om klimatneutralitet senast till år 2050. Flera av de initiativ som ingår i den gröna given är av betydelse för Göteborgsregionen i omställningsarbetet till en grön, jämlik och produktiv storstadsregion. Både avseende målsättningar, krav och regelverk samt möjligheter till stöd.

Fit for 55 handlar om att se över och revidera lagstiftningen inom en rad olika områden för att möjliggöra för EU att nå målet om en reduktion av växthusgasutsläppen med 55% till 2030. Flera av de bestämmelser som ingår i Fit for 55 är relevanta i utvecklingen av Göteborgsregionens utvecklingsstrategi, så som nya krav på energieffektivisering, utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen, ett nytt system för handel med utsläppsrätter för vägtransporter och byggnader, justerade regler kring markanvändning etc. Andra exempel på initiativ inom den gröna given som Göteborgsregionen behöver beakta och kan ta stöd av i sitt omställningsarbete är Strategin Från jord till bord, Industristrategin och Handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Inom EU pågår även förhandlingar om Nature Restoration Law, ett lagstiftningsförslag som bland annat innebär kraftfulla tag mot nettoförlust av grönytor samt krav på ökning av krontäckning i alla städer och urbana områden.

Ytterligare ett EU-initiativ med bäring på regionens utvecklingsstrategi är New European Bauhaus, som sammanlänkar EU:s gröna giv med människors livsmiljöer. Initiativet är tänkt att vara en bro mellan vetenskapens och teknikens värld och konstens och kulturens värld. Ledord för New European Bauhaus är hållbart, vackert och tillsammans (sustainable, beautiful and together). Grundtanken är att New European Bauhaus ska tillföra ett mer positivt angreppssätt på den gröna omställningen där design, kultur och kreativitet behövs för att skapa vackra, inkluderande och hållbara livsmiljöer där människor vill bo, verka och leva. New European Bauhaus erbjuder också finansieringsmöjligheter som skulle kunna tas tillvara i den hållbara urbana utvecklingen av Göteborgsregionen.

Inom EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa, finns fem s.k. missioner varav två har direkt bäring på Göteborgsregionens urbana utvecklingsstrategi – missionen om klimatanpassning samt missionen om 100 klimatneutrala och smarta städer. Inom Horisont Europa och missionerna finns möjligheter både att söka finansiering för insatser och projekt samt att erhålla andra typer av stöd så som kunskaps- och erfarenhetsutbyte, metoder, verktyg och expertstöd inom olika områden. Att Göteborgs Stad redan deltar i båda dessa missioner innebär att staden åtagit sig att driva på och gå före i klimatarbetet i Europa genom att uppnå målet om klimatneutralitet till 2030 och möjliggöra för andra att följa efter. Detta ställer krav på stadens, och därmed också regionens, förmåga och kapacitet att vidta de åtgärder som krävs för att bli en klimatneutral stad liksom en möjlighet att locka både kompetens och kapital till regionen. En förutsättning för detta är dock att Göteborgsregionen har en tydlig riktning och breda politiska överenskommelser om vad det innebär.

Regionala och lokala styrdokument

Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsstrategi

I den regionala utvecklingsstrategin pekas fyra långsiktigt prioriterade områden ut för gemensamma insatser för att klara omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle i Västra Götalandsregionen. De fyra prioriteringarna handlar om innovationskraft, kompetens, inkludering och tillgänglighet. Dessa tar sin utgångspunkt i de regionala utmaningarna, vilka i hög utsträckning sammanfaller med de utmaningar som också finns på delregional nivå, till exempel i Göteborgsregionen. Strategin innehåller fyra s.k. kraftsamlingar som ska stärka arbetet inom en eller flera av de fyra långsiktiga prioriteringarna och dit resurserna riktas för ökad genomförandekraft. Styrning och prioriteringar inom den regionala utvecklingsstrategin bereds genom samrådsdiskussioner i Beredningen för hållbar utveckling (BHU), som är ett politiskt samverkansorgan mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden i frågor om hållbar utveckling. GR arbetar i sin tur med strategin i samverkan med kommunerna och integrerar den i ordinarie styrning och uppföljning.

Klimat 2030

Klimat 2030 är en kraftsamling för västsvenska aktörer som agerar för en attraktiv och hållbar framtid. Målsättningen är att bli en fossiloberoende region till 2030.

Arbetet leds av Västra Götalandsregionen tillsammans med Länsstyrelsen Västra Götaland och utgår från fyra fokusområden. Fokusområdena är hållbara transporter, förnybara och resurseffektiva

produkter och tjänster, klimatsmart och hälsosam mat, samt sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler. Områdena är de som Klimat 2030 bedömer är nödvändiga att kraftsamla kring för att få ner de klimatpåverkande utsläppen. Göteborgsregionen står bakom målet om en fossiloberoende region och kommunerna i Göteborgsregionen har alla antagit flera av de så kallade klimatlöftena. Dessa består av 30 konkreta åtgärder där kommunen har rådighet, som är beprövade och som kan ge stor utsläppsminskning. Att anta klimatlöften är en del av genomförandet av Klimat 2030 och blir därmed en del av respektive kommuns åtagande. Under våren 2023 lanserar även Klimat 2030 klimatlöften för näringslivet. Genomförandet av klimatlöftena kan således skapa synergieffekter och stärka denna strategi för urban hållbar utveckling i Göteborgsregionen.

Hållbar tillväxt

Hållbar tillväxt är resultatet av ett brett politiskt samarbete i form av ett antal rådslag i kommunfullmäktigeförsamlingarna i Göteborgsregionens medlemskommuner under hösten och vintern 2012/2013. Dokumentets syfte är att lägga en stabil grund för vårt gemensamma arbete inom GR-kommunerna med att utveckla Göteborgsregionen till en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att leva och verka i samt besöka. Under 2023 pågår ett arbete med att ta fram nya kunskapsunderlag inför kommande rådslag, där fler aspekter kommer att tas upp. Hållbar tillväxt är dock i många avseenden fortfarande aktuell och beskriver bland annat att hur regionen ska stärka kvaliteterna som gör den attraktiv att besöka, leva och verka i samt skapa en stark och långsiktigt hållbar regional struktur och ett långsiktigt hållbart transportsystem med en attraktiv kollektivtrafik.

Regional avfallsplan

Avfall är ett resultat av konsumtion, men också felhantering av värdefulla resurser varför det är avgörande att verka för att avfall inte uppstår alls och i stället öka cirkulära flöden av material. De 13 kommunerna i Göteborgsregionen har tillsammans utvecklat och beslutat om en gemensam regional avfallsplan. Planen gäller 2021–2030 och innehåller mål för relevanta steg i avfallstrappan, det vill säga minimera, återanvända, återvinna och återvinna energi. Syftet med avfallsplanen är att förebygga uppkomst av avfall och utveckla hantering av det avfall som trots det uppstår. Avfallsfrågan är en stor utmaning i en region som samtidigt växer och innebär ökade krav på såväl hantering av både hushållens och verksamheternas avfall och ett ökat behov av att minska avfallsmängderna av flera anledningar. Inte minst är det avgörande för att minska regionens klimatavtryck.

En storstadsregion är i stor utsträckning gränslös för invånarna. Genom samordning kan kommunerna underlätta för invånare genom att tillhandahålla liknande system och målsättningar, så som i den regionala avfallsplanen.

Näringslivsstrategiska programmet

Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har ett regionalt perspektiv där Göteborg är motor i Göteborgsregionens och hela Västsveriges utveckling. Det regionala perspektivet utgår från Göteborgsregionens strategi ”Hållbar tillväxt”. Utifrån de nyckelord för Göteborgs näringsliv 2035 som formulerades i dialogen med näringsliv och akademi, samt efter ett nära arbete med berörda förvaltningar och bolag inom staden, har en målbild för 2035 formulerats. Målbilden uttrycker stadens viljeinriktning för vad som ska uppnås genom det samlade arbetet med näringslivsutveckling

fram till år 2035. "Göteborg är en internationell förebild för förmågan att samarbeta – i en miljö där människor utvecklas och trivs. Näringslivet har fullt stöd från staden och kan känna stolthet över att verka i en av världens mest nytänkande storstadsregioner." Flera av medlemskommunerna har tagit fram egna näringslivsstrategiska program som bygger på strukturen i Göteborgs Stads program.

Programmet togs fram första gången 2017 i nära dialog med näringsliv, akademi, andra regionala aktörer med kopplingar till näringslivet, samt stadens förvaltningar och bolag. Programmet innehåller konkreta mål och strategier för hur Göteborgs Stad ska arbeta för att uppnå målbilden. I den nyligen genomförda uppdateringen av programmet lyfts bland annat innovationskraft, samhällsplanering och kompetensförsörjning, vilka sammanfaller med de utmaningar som är av relevans för att nå en grön, jämlik och produktiv storstadsregion.

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram gäller till 2030. Programmet tar sin utgångspunkt i Agenda 2030, Parisavtalet, det nationella miljömålssystemet samt de utmaningar som Göteborg som samhälle och Göteborgs Stad som organisation står inför, för att klara omställningen. Programmet har ett övergripande mål om en ekologiskt hållbar stad samt tre miljömål om naturen (Göteborg har en hög biologisk mångfald), klimatet (Göteborgs klimatavtryck är nära noll) respektive människan (Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö). De tre miljömålen omfattar hela Göteborg. Under de tre miljömålen finns tolv delmål som fokuserar på de största utmaningarna och på Göteborg Stads egen verksamhet där rådigheten är större.

Att nå mål inom miljöområdet innebär även utmaningar kring styrning och genomförande.

Programmet innehåller därför sju tvärgående strategier som ska hantera sådana utmaningar som kräver att flera förvaltningar och bolag arbetar tillsammans. Arbetet i strategierna bidrar på olika sätt till att nå samtliga mål. Det gemensamma miljöledningssystemet för Göteborgs Stad är också ett viktigt verktyg som strukturerar, systematiserar, prioriterar och följer upp miljöarbetet i stadens förvaltningar och bolag och därmed ökar möjligheten att nå målen i miljö- och klimatprogrammet.

Program för jämlik stad

Göteborgs Stads arbete för en jämlik stad utgår från två styrande dokument: ett program och en plan. Båda är beslutade i kommunfullmäktige och gäller för alla nämnder och styrelser i Göteborgs Stad. Syftet med programmet är att peka ut viktiga målområden som aktörer i Göteborg ska samlas kring för att tillsammans bidra till att minska skillnaderna i livsvillkor i staden. I programmet fastställs fyra målområden för en jämlik stad. Göteborg är en segregerad stad med påtagliga skillnader i livsvillkor, så som utbildningsnivå, inkomst och förvärvsfrekvens mellan olika grupper och mellan göteborgare som lever i olika delar av staden. Samtidigt finns en stark ambition att skapa en mer jämlik stad att växa, leva och verka i.

Med ett program för jämlikhet pekar Göteborgs Stad ut viktiga mål och strategier som aktörer i Göteborg, både inom och utom den kommunala organisationen, kan samlas kring för att minska skillnaderna i livsvillkor i staden. Ett jämlikt samhälle med jämlika livsvillkor, där alla invånare erbjuds likvärdig tillgång till olika välfärdstjänster, kommunal service och livsmiljöer av god kvalitet leder till många positiva effekter, som till exempel befolkningens hälsa och sociala sammanhållning. Alla vinner på en mer jämlik stad, såväl individ som samhälle, både de som lever nu och kommande generationer.

